

+тэлепраграма

№ 28 (290) 26 ліпеня 2002 г.

Наша Ніва

Заснаваная ў 1906. Адноўленая ў 1991. Выходзіць у пятніцы

ПЕРШАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЭТА

Багатым можа стаць кожны

Прыватныя прадпрымальнікі і невялікія фірмы могуць атрымаць крэдыт Эўрапейскага банку рэканструкцыі і развіцьця пад разгортваныне сваёй справы. Больш за 70% тых, хто сабраў усе патрэбныя паперы, атрымліваюць гроши. Праграма набірае тэмпы: нядайна "Белгазпрамбанк" выдаў соты мікракрэдыт — 5 тыс. даляраў. Чалавек на гэтыя гроши купіў мікрааутобус і цяпер возіць людзей па маршруце "Камвольны камбінат — плошча Якуба Коласа".

Дзеля таго каб зарабляць добрыя гроши на годнае жыццё, патрэбныя, у першыя чаргу... гроши — стартавы капітал. Адна з магчымасцяў распачаць сваю справу, калі яго ніяма, — узяць крэдыт. Раней гэта маглі рабіць толькі фірмы, якія трывала стаяць на нагах і маюць дастатковая сродкаў, каб забясьпечыць заклад ды выплачваць вялікія працэнты. Цяпер атрымаць крэдыт можа нават небагаты прыватны прадпрымальнік.

У 2001 г. Эўрапейскі банк разконтруктыўны разьвіцьця (ЭБРР) распачаў у Беларусі праграму мікракрэдытавання. Яе сэнс у тым, каб даваць крэдыты прыватным прадпрымальнікам і не вялікім фірмам пад малыя працэнты. Чыстай дабрачыннасцю гэта называецца нельга: выплаты па працэнтах невялікія, але прадпрымальнікі ў шмат і будзе яшчэ болей, калі яны даведаюцца пра магчымасць крэдытавання. Але звязтаратаца па крэдыту наўпрост у прадстаўніцтва ЭБРР ня варта: гроши выдаюцца праз два іншыя банкі — "Прыёрбанк" ды "Белгазпрамбанк".

Умовы ў абодвух банках прыкладна аднолькавыя: у крэдыту можна ўзяць да 10 тыс. даляраў на тэрмін ад 1 да 18 месяцаў. Сума закладу вылічваецца лёгка: сума крэдыту плюс працэнты — 14—17% гадавых. Атрымаць крэ-

Анатоль Крынчук

Прыкладны сыпіс дакументаў, патрэбных для атрымання мікракрэдыту ў банку:

1. заява на атрыманне крэдыту
2. копія пашпарту
3. книга ўліку выдаткаў і прыбылкаў
4. книга ўліку асноўных сродкаў
5. выліскі з банкаўскіх рахункаў
6. бізнес-план
7. копія пасведчання пра рэгістрацыю прыватнага прадпрымальніка
8. копіі ліцензій на дзейнасць (калі патрэбныя)
9. пералік маёмастці, якая пойдзе ў заклад, а таксама дакумэнты на яе

2 КАЙФ НА МЕСЦЫ

жыцьцё без чужога слова

3 УРАДЖАЙ ЗЛА

злачыннасць вырасла на 13%

11 ПРЫГОДЫ НА ЖНІВЕНЬ

дзе варта быць

дый можна гатоўкай ці на раҳунак, аддаваць — таксама. Невялікая фірма (прыватных прадпрымальнікаў гэта, на жаль, не датычыць) вызваленца ад мытных падаткаў ды падатку на даданую вартасць, калі мае набываць патрэбную сырэвіну ці аbstаліваныне за мяжой.

Праграма набірае тэмпы: нядайна "Белгазпрамбанк" выдаў соты мікракрэдыт — 5 тыс. даляраў. Чалавек на гэтыя гроши купіў мікрааутобус і цяпер возіць людзей па маршруце "Камвольны камбінат — плошча Якуба Коласа".

Больш за 70% тых, хто сабраў усе патрэбныя паперы, атрымліваюць гроши. Многі з тых, хто крэдыту не атрымаў, звязтараюцца потым па меншую суму.

Сабраце патрэбныя дакументы складаней, чым атрымаць па іх крэдыт. Калі ж вы пакуль і не зарэгістраваны як прадпрымальнік, рыхтуйцеся да сапраўднай бюракратычнай эпапэі. Калі ж дакументы ў парадку, праз два тыдні банк паведаміць пра сваё рашэнненне. Яшчэ тыдні трэбіце адкрыць пазыковага рахунку ды афармленыне дакумэнтаў на маёмастць, якая пойдзе ў заклад.

Найлепшы заклад — гэта аўто, не старэйшае за 10 гадоў. Потым ідзе аbstаліваныне, нерухомасць. Аднак кватэру ў Вас ня возмуць: банкі ня маюць права высяляць жыхароў, нават калі

Ну што ж, ты станцеваў канкан і перад гэтаю ўладай, цяпер чакай, пакуль "гарант" надзеліць новаю пасадай.

У "Маладосці" — бачыў я — другім ты ѹдзеш паслья самога... Паэт — ён як сабачаня: паўзе пад ногі да любога.

Аднак, пабач, у гэты час ідуць і іншыя будоўлі, і, лёсу гледзячы ў анфас, жывуць хлапцы высокай долі...

Паэт! За што і перад кім ты гэтак выпрастай хрыбціну? Дзеля таго, каб жоўты "Лім" змяшчаў твой фэйз з крывою мінай?

Алесь Кудрыцкі

анонс

Праект захопу неабмежаванай улады

...У эканамічнай сферы быў з посьпехам адноўлены такі тып адносінаў між Беларусій і Расеі, які меў месца ў савецкі час і зрабіў магчымай імклівую мадэрнізацыю беларускай эканомікі пасля другой сусветнай вайны. Як і тады, Беларусь абменьвала свае перацэненыя прымесловыя вырабы на недацэненныя расейскія энергарэсурсы. Стабільнасць беларускага эканамічнага росту вызначалася перш-наперш згодай Расеі на гэта і ейнай гатоўвасцю падтрымліваць яго...

"НН" працягвае публікацыю найлепшага дасьледавання гісторыі Беларусі апошніх гадоў. Праца Віталя Сіліцкага — старонка 7.

Славамір Адамовіч
Паэту

Ці каб сівая "Маладосць",
твой верш старана ablізаўшы,
высмоктвала з радочаку ўтось,
што ганьбіць рускія пэйзажы?

Я не настаўнік твой, паэт,
мне за сібе, бадай, ня ёмка:
якога д'ябла ў белы сьевет
я выйшаў з камэрна шлёмкай?

Няўжо каб назіраць, як ты
пры чарцы плачаш над Крайнай
і строиш аж да дурнатаў
з сябе звыродлівия кінны?

У "Полымі" твайм, паэт,
гарыць ня полымя, а сьевечка.
Нялёгка выйсыці пад стылет,
прасыцей прыкінуцца авечкай

і крэмзаць долатам душы
па фінскай глянцавай паперы,
падлічаючы аркушы —
ці барышы? — радкоў кашэрных.

Даволі! Барацьба стыхій
няўстойлівай нішчыць глебы,
і слабых сыпін шукае кій,
разымінку робячы на рэбрах.

Дык падстаўляй хрыбет хутчэй —
і першым будзеш апрастаны,
і цісьні слёзны сок з вачей
ад шчасця, што

не расстряляны.

Ліпень 2002

з усёй краіны

Маленькая ахвяра самагонкі

Жыхарка Івацэвіч гнала самагонку. Каля яе круцілася сямігадовая ўнучка. Здарылася непрадбачанае: выбухнуў чан, у якім булькала сіуха, і гарачае варыва трапіла на цела дзяўчынкі. Мэдыкі ня здолелі выратаваць ёй жыцьцё — маленькая пакутніца ад моцных апёкаў памерла ў больніцы.

Сякерай па галаве

Рабочага Косаўскага мэблевага вытворчага аб'яднання К. арыштавалі проста на працы. Ён адразу прызнаўся міліцыянтам, што забіў свайго 57-гадовага аднавяскоўца, інваліда з дзяцінства. Бядак не пазычыў К. тысячы рублёў, за што атрымаў сякерай па галаве. Схаваўшы труп за печкай, К. выправіўся на працу.

Алесь Ляўранік, Івацэвіч

Напад на таксіста

Позна ўвечары да салігорскага таксіста падышлі двое — мужчына і жанчына. Напраслі адвезіці ў вёску Балотчыцы Слуцкага раёну. На шашы Мікашэвічы—Менск, паблізу вёскі Млынка, пасажыр нечакана ўдарыў таксіста нажом у шию, але той здолеў неяк спыніць машыну, выскакыць і пабегчы. Злачынца дагнаў яго і ўдарыў нажом у сыпіну. Усчалася бойка. Параненаму таксісту ўдалося выбіць зброю з рук злачынцы, і той зь месца здарэння збег. Таксіста і жанчыну спадарожная машына завезла ў Салігорск. Міліцыя наладзіла пошуки злачынцы. Неўзабаве ў вёсцы Лучнікі паблізу Слуцку быў затрыманы грамадзянін М., раней асуджаны за хуліганства, які адбываў пакаранне на вольным пасяленні. Вядзеца съледства.

За апошнія два месяцы гэта другі начны напад на таксісту ў Слуцкім раёне. Першы адбыўся ў канцы траўня: ноччу ля вёскі Кляпчаны кіроўца быў забіты ў машыне. Злачынцы дагэтуль ня знайдзены.

Фэрмэры ім як ня людзі

Слуцкі райвыканкам нядыўна вырашыў занесыці на Дошку гонару 32 мясцовых перадавікоў вытворчасці. Дзіўна, што ня быў ушанаваны ніводзін з 14 фэрмэраў раёну. Хоць бы Ліна Шуба зь вёскі Сорагі, якая ўзяла ў арэнду 250 гектараў зямлі, трymае малочную фэрму на 40 кароў, трох коней, сівіней, мае неабходную для апрацоўкі зямлі тэхніку. Летась кабета атрымала з гектара па 27 цэнтнераў збожжа, ад кожнай каровы надаіла па

ЦЫТАТА ТЫДНЯ

Я плакаць ня буду

Вольга Іпатава: "Калі я ўбачыла сълёзы на вачах Франца Вітка, я зразумела, што яго проста згвалцілі й прымусілі. Але ў дадзеным выпадку наўрад ці ім удавацца правесыці такі сцэнар у адносінах да мене — я плакаць ня буду".

Радыё "Свабода"

лісты ў рэдакцыю

Жыцьцё без чужога

СЛОВА

Нядыўна адзін з аўтараў Вашай газеты, папулярны піяніст, выступаў у вечаровай праграме Беларускага тэлебачання па-расейску. Пасыя я супстроў у адной "дзівюхмойнай" газэце, выдаванай на сродкі апазыцыі, артыкул мадалога гісторыка — таксама сталага аўтара "Нашай Ніве", напісаны па-расейску...

Мова — соль нашага жыцьця, нашага "тут і цяпер". А "нашаніцкая інталігенцыя" — соль нашае нацы. Калі соль не салёна, дык што яна за соль? Калі "нашаніцы" ў публічным жыцьці пры-

стасоўваюцца да мовы прыстасаванцую, кік што зь іх будзе?

Юнакам я дай сабе зарок — пражыць жыцьцё без чужога слова. І тримаюся яго дагэтуль — праз гады студэнцтва, службы ў войску і цяпрашнікі заняткай навукай. Гэта не значыць, што я ніколі не гавару на іншых мовах. Не — я часта бываю за мяжой, а ў Менску супрацькуюцца сітуацыі, калі гаварыць па-расейску больш натуральна. Але публічна выступаць па-расейску ці пісаць па-расейску ў Беларусі не абавязаны нікто нікім сітуацыямі.

Прыстасоўвацца да прыстасаванцую — значыць, марнаваць сябе і свой жыцьцёві час.

Сывет несправядліві. Сапраўдане жыцьцё пражывае толькі змагар за тое,

каб съвет стаў больш справядлівы. Усё астатніе ў жыцьці — драгаснае. Сівятыя нашых дзён даглядаюць хворых на трасці Эбалаў ў Конга, працуяць зь дзецімі-інвалідамі ў прытулках. Але далучэнне дадзялаўніцца жыцьцю, да аўтэнтычнага кайфу пачынаецца з мешнага: напрыклад, з сумленнае працы на сваім месцы і з жыцьця без чужога слова.

В.Дзюба, Менск

Перападzel

патрэбны

У апошніх нумарах "НН" была закранутая тэма адміністрацыйна-тэрытарыяльнага падзелу Беларусі. Было добра амбэркаваць гэтае пытанне праз газету. Тут я хачу

давесыці свае разважаныні наконт гэтага.

Адміністрацыйна-тэрытарыяльны падзел у Беларусі змяніць трэба. Хоць бы дзеялізм, каб аддапліцца ад гэтай савецкай. Як свае гроши, сцяг, дактрина, так павінны быць і свае адміністрацыйна-тэрытарыяльныя адзінкі. Было бы наблагадзячы змяніць назвы — ваяводствы, паветы, воласці — або ўвесыці якія новыя, напрыклад, край. Таксама было бы добра ўжываць геаграфічныя або гістарычныя назовы. Напрыклад, Палессе, Панізоўе, Падняпро, Яцвяль, Радань, Крыўя, Даўнова і іншыя. Межы раёнаў парушаць ня трэба. Папросту зь некалькіх раёнаў утвараецца буйнейшая адзінка, а зь некалькіх сельсаветаў — драбнейшая. Структуры вобласці

зменяюцца. Адраджаючы паветы альбо ваяводствы ў іх гістарычным выглядзе ня трэба: эканамічна-палітычнае становішча змянілася, дык межы гэтыя не залёсідзя адпавядаючы межам Рэспублікі Беларусі.

Усю тэрыторыю Беларусі трэба падзяліць на 15 адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінак (ваяводствів альбо краёў), з цэнтрамі ў Полацку, Віцебску, Маладечне, Барысаве, Магілёве, Крычаве, Бабруйску, Гомелі, Мазыры, Пінску, Берасці, Горадні, Баранавічах, Слуцку і Менску. Адзінкі будуть уключальніцца ў сябе па 7—9 сучасных раёнаў. Назовы кіраўнікоў і кіруючых органаў трэба вярнуць гістарычныя: воін, бурмістар, староста, рада і інш.

Алег Лучына, Барысаў

“Славянскі базар”

Рэжа вока

Анатоль Кияшук

РЭЙТИНГ ПАДЗЕЯЎ ТЫДНЯ

КАЛХОЗ ТЫДНЯ

Дванаццаць кардыналаў

Стаў вядомы сьпіс галоўных галоўных у нашай дзяржаве. Гэта 12 кардыналаў, выпраўленых кантролююць жніво: Тозік, Пракаповіч (Берасьце), Шэйман, Сумар (Горадня), Козік, Папкоў (Віцебск), Жураўкова, Іванчанка (Магілёў), Сідорскі, Глухоўскі (Гомель), Нявыглаз, Дражын (Меншчына). Зусім стаптаўся наш парламэнт — няма ў ім наўрат здольных за ўборкай прасачы. Непапраўная памылка — адсутнасць у сьпісе Лідзія Ярошынай. Яе выдатныя арганізацарскія здольнасці напэўна забясьпечылі бі краіне дадатковыя тоны аўса.

КАНФЛІКТ ТЫДНЯ

МЛС супраць МТС

З телефонаў МТС па-ранейшаму немагчыма званіць на "Вэлкам". Днямі "Velcom" распавясдаў заяву, у якой гаворыць, што ня можа падпісаць прапанаваную кампаніяй МТС дамову аб супрацоўніцтве, бо тая нібыта не адпавядае беларускім законам. Замест узаемаразылкай у залежнасці ад аб'ёму званковага трафіку, на якім настойваюць "МЛС", новы апаратар GSM пропануе дамову на бязвыплатнай аснове. А гэта, як съцвярджаюць у "МЛС", выкліча парушэнні падатковага заканадаўства.

ЧУТКІ ТЫДНЯ

Тозіка за Козіка

Ходзяць чуткі, што Анатоля Тозіка прызначаць кіраваць КДБ замест Ерына, якога адправіць у "саюзныя органы" за празьмерную вернасць Радзе. А яшчэ ходзяць чуткі, што Тозік да свайго пераходу мае заданыя зачыніць некалькі незалежных газет. Ходзяць і трэція чуткі, што прызначэнні Тозіка стане кампенсацыяй за адстаўку Козіка.

ДЫПЛЯМАТЫЧНЫ СЫХОД

Ізраіль сыходзіць

з Усходняга берагу Сывіслачы

Ізраіль, магчыма, зачыніць сваё пасольства ў Менску, — заявіў міністар замежных спраў Ізраілю Шымон Парэс. Адначасова зачыніцца ягоныя пасольствы ў Зімбабвэ, Панаме і Новай Зэляндыі. Усе — зь фінансовых прычынаў.

ПАГРОЗА ТЫДНЯ

Спасюка — бульдозэрам

Берастаўскія рэвіваканкам пастановіў зьнесыці дом і дамовую царкву айца Івана Спасюка, які здзяйсніў пра сваю прыналеж-

ПАЦЯРПЕЛЯЯ ЗА БЕЛАРУСЬ

"Зуброўцу" Вольту Кобрусеву, Юр'ю Вайчаховічу й Вольту Ланчакову затрымалі ў Менску 17 ліпеня за раскліканыне ўётак. На ўсіх "зуброўцу" былі складзеныя пратаколы за вышэважніцкія ўётакі на непрадугледжаных для гэтага месцах. Вольту Кобрусеву і Вольту Ланчакову адпушцілі праз гадзіну. Да 17-гадовага Юр'я Вайчаховіча выхлікал бацько, з якім правілі гутарку. 19 ліпеня, у дзень адкрыція "Славянскага базару", у Віцебску, "за несанкцыянаванне пікетавання" затрымалі Уладзімера Плещанку і Барыса Хамайду. Апошні быў затрыманы з плачкам, на якім быў надпіс "Бяседа падчас чумы" і выява карыкатурнага пэрсанажу, у якім мілычынты пазнаюць Аляксандра Лукашэнку. Сл. Плещанка быў затрыманы пад час распаўсюду партыйнай літаратуры КХП-БНФ.

Падпіска

Нагадваю, што падпісюю газета абыходзіцца таньней. Падпісцаца на верасень можна да 10 жніўня. Падпісны індэкс 63125. Цэна падпіски на месяц — 1618 рубліў.

насьць да Аўтакефальнае пра-
васлаўнае царквы.

ПАДЗЕНЬНЕ ТЫДНЯ

Пяцьдзясят шостыя

У рэйтынгу ААН, які вызна-
чае ўзровень "чалавечага
развіцця", Беларусь за год пе-
раехала з 53-е на 56-ю пазы-
цыю. Мы ўсё яшчэ вышэйшыя
за Радзею (60) і ўсё астатнія краі-
ны СНД, але Куба нас ужо пе-
рагнала.

БУРБАЛКА ТЫДНЯ

Гайдукевіч і Марыніч шукаюць інвестараў

У прэсу падкінулі звесткі
пра тое, што кіраўнік "Белнафтат-
хамі" Іван Бамбіза прасіў
лідэра ліберал-дэмакрату Ся-
ргея Гайдукевіча "прыблізна"
пра наступнае: паспрыяць у
прыцягненіі інвестыцый у на-
фтатхамічны комплекс Беларусі.
А той, быццам бы, сам ня здолеў
паспрыяць і звязнуць да Міхаила
Марыніча. А гэны зрабіў пару кантрольных зван-
коў "уофісы раду буйных за-
ходніх нафтавых кампаній", але
перамовы не прынеслі поспеху.
Панове, камандуйце адкрыта:
"Апазыцыя, у замяшательства!"
І апазыцыя пагрузіцца ў
замяшательства. "Бізнесмэны,
шируйць вакол палітыкаў, пад-
кантрольных прэзыдэнту".
І яны згуртуюцца. У нас жа ўсіх разумеюць. Навошта лішнія складанасці?

ВЯСЕЛЬЛЕ ТЫДНЯ

Лукашэнка ажаніўся

Ажаніўся малодшы сын Лу-
кашэнкі — Зыміцер. Ягонай абра-
наніцай стала Ганна Баравіко-
ва, ураджэнка Шклова. Рас-
пісаліся маладыя ў Каст-
рычніцкім ЗАГСе Менску.
Шклouskія жэніцца рана —
яшчэ ўніверсітету я скон-
чышыў.

**Выкарыстаныя інфармацыя
рады "Свабода", "Беларуская
деловая газета", "Народная
воля", БелПАН, Yusnews**

Паводле інфармацыі Б. Тар-
лецкага, за першое паўгодзідзе злачынстваў ўсіх

Ураджай зла

Злачыннасць за паўгоду вырасла на 13%

У краіне развіваецца капі-
талізм, а разам зь ім расце зла-
чыннасць.

За першую палову 2002 г. у
Беларусі зарэгістравана 64,6 тыс.
злачынстваў — гэта амаль на
13% больш, чым за адпаведны

чалавек. 10% зь
іх — янопоўнага-
довыя, 13% —
жанчыны, 32% —
раней судзімыя.
28% злачынцаў у
час зьдзейснення
ліхіх справаў
былі нападнікі.

Істотна вырасла
рэцыдыўная злачыннасць.
Верагодная пры-
чына гэтага —
вялікая коль-
касць амністы-
яў у апошнія
гады, патрэбу

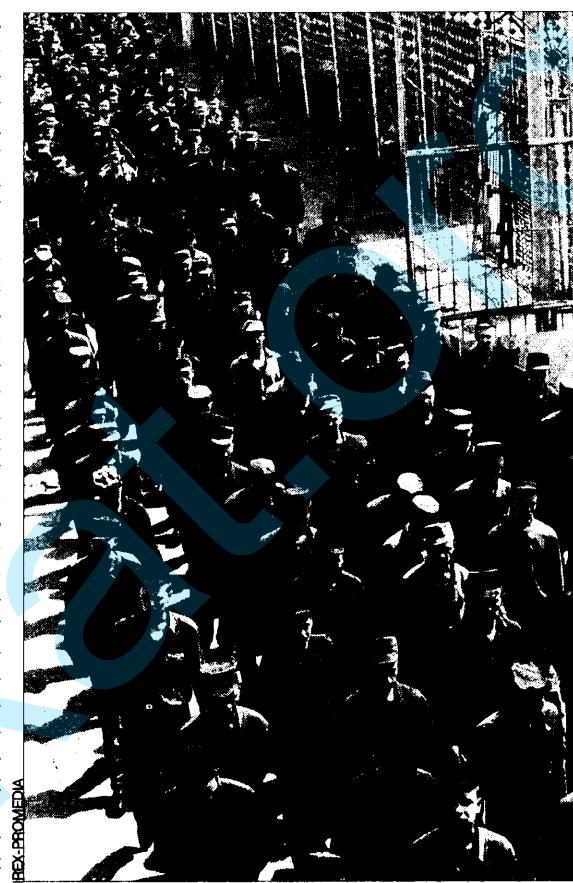
якіх дыктавала
перагружанасць
турмаў. Злачын-
насць ва ўсход-
ніх абласцях Бе-
ларусі амаль у
два разы вышэй-
шая, чым у за-
ходніх. Раскры-
вальнасць зла-
чынстваў скла-
дае ўсяго каля
60%.

Ва ўсіх краі-
нах Усходняй
Эўропы найболь-
шы рост злачыннасці прыпа-
даў на гады бурнага разыўцца
новых вытворчых адносінаў у
гаспадарцы. Па меры стабіліза-
цыі рынкавай эканомікі меншала
і злачынстваў. Беларусь так-
сама губляе сацыяльную ста-
більнасць. Але замест рэфор-
маў мы маем дзікі капіталізм,
права моцнага і адсутнасць
пэрспектываў для моладзі. У
такіх усходнебеларускіх гарда-
дах, як Барысаў ці Ворша, ужо
жывеца, нібы на Сыціліі. Каля
так будзе працягвацца, хутка
стане, як у Сібіры, дзе на леці-
шчы немагчыма пакінуць нават

рыдлёўку: крадуць усё, а не
шукae нікто.

Рост злачыннасці на 13% у
год — зьява выключная. Яна
лепш за што іншыя съведчыць: у
краіне няма добра. Можна аба-
вясціць дэкуду па баразе са
злачыннасцю, абавязаўшы
міліцыянату і съледчых спач па
чатыры гадзіны, як цяпер кам-
байнёраў. Можна "падкруціць"
статыстыку. Ды толькі такімі
мерамі злачыннасці ня выні-
чыш, як і ўраджаю не зьбярэш
бяз стратай.

Мікола Бугай;
інф. БелПАН

Чыгіру далі трывадлы

У аўторак, 23 ліпеня, эксп-прем'єр-міністар Беларусі Міхаіл Чыгір быў асуджаны Фрунзэнскім раённым судом Менску на 3 гады пазбаўлення волі з канфіскацыяй маёма. Выкана-
наванне прысуду адтэрмінавана на два гады. Але Чыгіра могучы пасадзіц і адрэз, калі на сплаціц падатковай інспектцыі 8 млн. рублёў, які ён "вінаваты" ёй. Акрамя таго, былы прэм'єр мае права змяніць месца жыхарства.

Судзьдзя Натальля Варэнік больш за тры гадзіны чытала прысуд у перапоўненай залі. Сярод прысутных быў журналісты, палітыкі Анатоль Лябедзька, Станіслаў Багданкевіч, Васіль Шлындзікаў, Аляксандар Дабравольскі, Сяргей Калінік, Вячаслаў Сіўчык ды іншыя, пасол ЗША ў Беларусі Майкл Козак. Слухаць сухі тэкст, у якім увесь час паўтараліся адны і тыя ж дзе-

талі, было цяжка, тым больш слу-
ханье стоячы. Ня проста было яго і
чытаць: судзьдзя іншы раз запінала-
ся, шукала патрабную старон-
ку, а, абвясціўшы прысуд, адрэзу ж
пакінула залю пад воклічы "Ганьба!"

Чыгіра ня проста асудзіл, зъвінаваціўшы ў навыплаце пад-
атакаў, яго на 5 гадоў пазбавілі
права займаць адказныя і кіроў-
ныя пасады. Цікава, што праку-
рор патрабаваў толькі 3 гады!

Выступаючы перад журналі-
стамі, М.Чыгір сказаў, што аба-
скардзіць прысуд у Менскім га-
радзкім судзе, хоць спадзівань-
нія на станоўчы вынік няма.
Але ёсьць і іншыя інстанцы, у
тым ліку міжнародныя.

Алег Тачоны

Больш няўчастны

Прэзыдым рады Фэдэрацыі прафсаюзаў беларускай разглядае
пытаць пра звальненікі галоўнага рэдактара свайго друкаванага
органу — газеты "Беларускі час" — Аляксандра Старыкевіча. Яго
зьбараючы адставіць "згодна з рашэннем наймальніка". Прычына
— разыходжаны ў палітычных поглядах з новым кіраўніцтвам
ФПБ. На першай старонцы "Беларускага часу" за 19 ліпеня — адзінага, падпісанага А. Старыкевічам пасыля змены кіраўніцтва ФПБ,
— вялікі фатадзымак А. Лукашэнкі на ровары з надпісам: "Дзякую
шчасливаму Аляксандру Рыгоравічу за наша дарагое жыццё!"

ДЗЕНЬ НЕЗАЛЕЖНАСЦІ — 2002

СМИ ў Беларусі. Прэзыдэнт БАЖу Жанна Літвіна адзначае,
што такой складанай суітасці з
свабодай прэсы, як цяпер, не
было за ўвесь час кіравання
Лукашэнкі.

Алег Тачоны

Рэдакцыя віншует чытачоў з
Днём Незалежнасці і зычыць
вялікую увагу да стану незалежных

Вітарына
пра незалежную прэсу
Драгія сябры!
27 ліпеня, на Дзень незалеж-
насці, а 10.30 на Варвашэні, 8, у
сядзібі БНФ, адбудзеца вітарына
"Усе пра незалежную прэсу". Тыя,
каму падабаецца чытаць незалеж-
ныя выданні, хто арментеуцца ў-
рэзілі беларускага жыцця — пры-
ходзьце! Пераможу вітарыны ча-
кае прыз — бясплатная падпіска на
"Нашу Ніве".

Ён паставіў

Дзед Станіслава Лісоўскага Ясь Крэпскі жыў у Чарнагубаве на Капыльшчыне. Адсюль яго і яшчэ 66 аднавякоўцаў у 1937-м забралі энкавэдысты. У памяць рэпрэсаваных землякоў Лісоўскі сам на свае гроши паставіў у вёсцы помнік. Сярод тых, хто дапамагаў яму ў гэтым, — сакратарка Партыі камуністаў Алеана Скрыган.

“Маці раней маўчала пра дзе́да і ягоных братоў, — распавядае Станіслау Лісоўскі, — а як пачалася гарбачоўская адліга, яна і распавяла. Я даваў пісмоўныя запыты ў КГБ, каб даведацца пра іхны лёс. Маці баялася: “Цябе пасадзяць”. Я кажу: “Цяпер ня той час — не пасадзяць, прынамсі пакуль што”.

Ішоў 1990 год. Лісоўскі абіваў парогі КГБ з запытамі. Быў наўват моцна пасварыўся зь нейкім супрацоўнікам, што съмляўся зь яго. Адказаў гэбісту рэзка: “У мяне дзеда забілі, а вам тут съмешачкі...” Урэшце да дзедавай справы яго дапусцілі — пасадзілі ў асобыні пакой, далі час на азнаймленне, папярэдзілі, каб нічога не выпісваў.

У справе было пазначана, што дзядоў ягоных расстралілі, і напісана калі. Аднак пра месца пахавання дакументы маўчалі. Адзін катэбіст сказаў Станіславу: “Вашых сваякоў расстралілі ў Курапатах. Гэтага Вам тут аніхто ня скажа і ні ў якіх дакументах вы ня знайдзеце, але гэта так”.

Станіслау Лісоўскі цікавіўся лёсам ня толькі свайго дзеда, але і ягоных суседзяў. І высыветліў імёны ажно 67 рэпрэса-

ванных у вёсцы, дзе было з сотню хат. Зь іх трыццаць два чалавекі былі расстраляныя, трыццаць — вывезеныя на Поўнач і ў Сібір, пяцёра адседзелі ў турмах свае тэрміны й вярнуліся дахаты. Спадар Станіслау вырашыў увекавечыць памяць сваіх землякоў: “Помніку жа рэпрэсаваным няма. Крыжы стаяць у Курапатах, у Лошыцы стаіць крыж. І ўсё! Дзе-нідзе хіба дошкі вісяць”.

Съплярша Лісоўскі хацеў паставіць праста крыж. Потым падумаваў, што аднаго крыжа мала. Мая Кляшторная пазнаёміла яго з архітэктарам Станіславам Бандалевічам, які прапанаваў свой праект помніка. Скульптар Мікалай Шатэрнік намаляваў свой эскіз — але дзе ўзяць на такі помнік сродкі? Пасправаваў быў прасіць дапамогі ў вядомых беларускіх прадпрымальнікаў, але марна. Спадар Станіслау дагэтуль прыгадвае, як стараўся ашчадзіць хоць якую капельчыну з сямейнага бюджету. Карыстаючыся tym, што на пачатку 90-х была вялікая інфляцыя ды затрымкі з выплатай заробкаў, Лісоўскі часам усе гроши за месец выдатковуяў на помнік: “Жонцы казаў, што затрымліва-

помнік сам

ицу, а на наступны месяц аддаў заробак — нібыта за два месцы. Інфляцыя, маўляў, зьела затрыманыя гроши”.

Праект помніка рабіла архітэктарка Тацяна Пешкава — задарма. Ішоў 1995 год.

Рыхтаваць месца і ставіць сам помнік Лісоўскаму дапамагалі розныя людзі: брыгада Міхаіла Кожуха з заводу ацяпляльнага аbstалаўяння, добраахвотнікі з Чарнагубава Франц Радкевич і Аляксандар Сапежка, брыгада калгасу “Цімкавіцкі” Віктар Татар (ягоны дзед таксама быў расстралінны). Леанід Акаловіч, тагачасны сакратар Згуртавання беларускай шляхты, дапамагаў у архіўных росшуках і перамовах зь мясцовай уладай. Зямлячка Алеана Скрыган, што колісі была першай сакратаркай Капыльскага райкаму КПБ, а цяпер — сакратарка ЦК Партыі камуністаў беларускай, дапа-

магла “выбіць” месца пад помнік. Адно толькі спыняла яе: што не было сярод рэпрэсаваных якіх кантрабандысту? “Ну, раз праходзіла тут недалёка мяжа, дык напэўна ж быўлі, — адказаў Лісоўскі. — Але якая цяпер розніца? Усе яны несправядліва рэпрэсаваны па палітычных артыкулах і цяпер апраўданыя. Палацаў на той кантрабандзе не збудавалі, а калі пранеслы які меж зброжжа праз мяжу — дык гэта ж ад нястачы...”

Тры дубы з крыжамі падпраюць неба. 67 імёнаў на дзвеяці металёвых плітах. Надпісы — “1929—1938”, “Сялянам і быўлай шляхце вёскі Чарнагубава — ахварам палітычных рэпрэсій”, “На гэтым месцы раней стаяла хата “кулака” Сывінкоўскага”. І верш Сяргея Грахоўскага:

Мы тут жылі, касілі і арапі,
А нас, невінатых, пакаралі
За тое, што зямлю і вас любілі.
Больш за пайсётні сейбітаў забілі
У страшны трыццаць сёмы год.
Жыві і съцеражыся, наш народ!

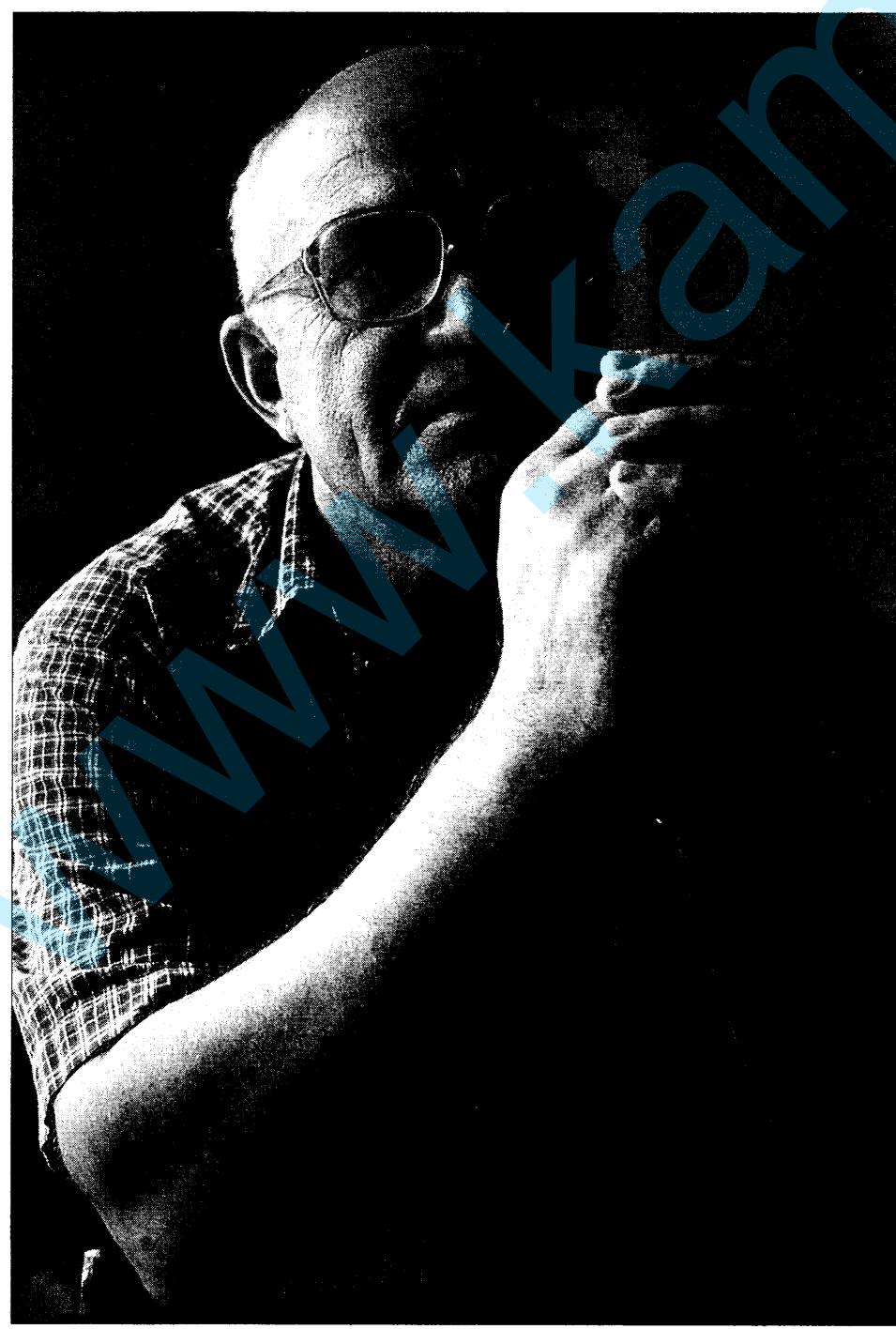
З надпісамі гэтымі была ці не найбольшая проблема. Не даваліся яны чалавеку з інжынер-

ным мысленнем. Чытаньне вершаў таксама ня дужа дапамагло. І тады Лісоўскі вырашыў звязнунца наў прост да пісьменнікаў.

Дапамагчы пагадзіўся Сяргей Грахоўскі — спэцыяльна напісаў верш. Лісоўскі раздрукаваў яго, прывёз землякам. Занёс і ў школу — думай, настаўнікі дзесяцам раздадуць, бацькам пакажуць, патлумачаць. Але праз колькі дзён, сустрэўшы сябрука з тae вёскі, Лісоўскі дазнаўся, што ім цікавіліся “органы”. “Але й тым разам здолеў неяк ад іх адхрысьціца”, — съмлеща Лісоўскі.

Лісоўскі ня хоча, каб ягоны помнік застаўся адзіным напамінам пра рэпрэсіі на Капыльшчыне. Ён хоча, каб людзі пайсюль хоць запісалі ўспаміны пра рэпрэсаваных ды іхныя імёны. “У Чарнагубаве жылі матчыны сваякі, — кажа спадар Станіслау. — А яшчэ ж быўлі бацькавы ў суседній вёсцы Выня... Бацька неяк на ўскідку называў мне 54 прозвішчы сваіх рэпрэсаваных землякоў. Хто ўшануе іх памяць?”

Адам Воршыч, фота Анатоля Клешчuka

Куропаты Сябры КХП супраць пабудовы калекттару

У Курапатах аднавілася супрацтаянне. Нядайна ва ўрочышча прывезлы трубы для будаўніцтва съёкавага калектара і склалі якраз на тым месцы, дзе раней стаяў намёт. Потым будаўнікі начали іх апрацоўваць — абмазваць адмысловай смалой. Але заўвіршыць гэту справу ім не давялося: у часе абеду, калі рабочых не было калі труб, абмазка зьнікла. А лес у Курапатах не такі ўжо малы, каб у ім лёгка было знайсці схаване. Таму праца была прыпынена на колькі дзён.

Тым часам будаўнікі начали каліць экскаваторам траншэю пад трубы. За пайдні яна працягнулася ад дарогі да лесу. Але па абедзе ў Курапатах з'явіліся

сябры КХП-БНФ ды не пусцілі тэхніку ва ўрочышча. Будаўнікі не рызыкнулі душыць людзей — развязнунліся і зъехалі. Нехта прынес рыдлёуку і пачаў закопваць вялізную, дайкынёю мэтраў 15, траншэю. Потым знайшлася яшчэ адна рыдлёuka, і яшчэ... Праца валіла да ночы.

Назаўтра сябры партыі зусім закапалі тую траншэю. Уздынікі эзтай акцыі кажуць, што не дазволіць ператварыць у болота месца апошняга спачынку ахвяраў сталінскіх рэпрэсій. Бо трубы выводзілі б воду, якая цяжка па лініевых съёках уздоўж кальцавой дарогі, якраз на месца пахавання.

Г.Р.

IKEA замест леспаперапраму

Швэдзкі канцэрн IKEA жадае вырабляць сваю мэблю ў Беларусі. Урад вагаеца: дазваліць ці не?

Мэблю IKEA ведаюць ва ўсім сьвеце. У нас яна лічыцца элітарнай, а "ў іх" — даступнай. Аднак сітуацыя можа зьмяніцца: швэдзкі канцэрн паклаў вока на закінуты будынак бетоннага завода, што ў вёсцы Фарынава на Полаччыне.

IKEA плянуе ўкладыці 25 млн. даляраў у пабудову двух прадпрыемстваў, што будзе вырабляць драўлянія шыткі і мэблю. Полацкія ды віцебскія ўлады толькі ў чакаюць прыходу багатых швэдаў. А вось урад думае шырэй і таму вагаеца: ўжо пяты год. Пра фінальную стадию перамоваў — подпіс Лукашэнкі — размовы пакуль што ўвогуле няма. Між іншым, прадукцыя, якую павінны вырабіць на яшчэ не пабудаваных заводах у Фарынаве, ужо замоўленая гандлёвай сеткай IKEA. Калі да 29 жніўня кіраўніцтва канцэрну не атрымае пэўнага адказу ад беларускіх уладаў, швэды ашчасьлівіць іншую вёску, гэтым разам у Рәсей.

Што такое IKEA

Прадукцыя IKEA зьяўляецца ў крамах пад лэйблам "Дызайн і якасць, IKEA, Швэцыя". Насамрэч Швэцыя — толькі радзіма кампаніі, што пачынала ў 1943 г. з вырабу алоўкаў і іншай драбязы, а цяпер зрабілася буйным транснацыянальным канцэрнам. Каталёг IKEA выходзяць накла-

На адкрыцці гіпермаркета ў Маскве выстрайваліся шматтысячныя чэргі.

дам у 110 млн. асобнікаў на 34 мовах. Летасць крамы IKEA ва ўсім сьвеце наведалі там 11,3 млрд. ёура. Большаясьць пакупнікоў — немцы (21%) ды амэрыканцы (13%). На канцэрн працујуць 70 тыс. чалавек. Калі казаць дакладна, пабудовай прадпрыемстваў у Фарынаве будзе займацца кампанія "Swedwood Group", якой ужо належалі 32 мэблевыя фабрыкі ў Швецыі ды Ўсходній Эўропе. У жніўні 2001 г. была зарэгістраваная кампанія "Swedwood Polotsk", але далей справы не пасунуліся.

Схема захопу

IKEA спрабуе рэалізаваць у Беларусі выпрацаваную схему захопу рынку. Першы яе этап

— экспарт з краіны паўфабрыкатаў ды гатовых вырабаў. Канцэрн закупляў у Беларусі дошкі, фанэр, шчыты, а таксама баваўняныя ды льняныя тканины з Баранавічай і Воршы. Другі этап — пабудова мэблевых заводоў. Разылік такі: заводы павінны вырабляць 20—30% мэблі, якая пойдзе на продажу крамы, пабудаваныя цягам трэцяга пэрыяду экспансіі. Аднак другі этап расцягнуўся на пяць год. Да заключчага справа ўвогуле можа не дайсць, хоць швэды відавочна жадаюць да весьці яе да канца. Апошнім часам узімавіліся гутаркі пра пабудову ў Менску гіпермаркетаў — вялізных універсальных крамаў з гандлёвай плошчай больш за 10 тыс. кв. м. Зынкненне шапі-

каў з сталічных вуліцаў — першая стадия падрыхтоўкі да "гіпермаркетызацыі". Ужо нібы ёсьць 16 кампаній, ахвочых будаваць у нас гіпермаркеты. I IKEA напэўна можа апыніцца сярод іх.

Чаму Фарынава

Швэдам выгадна вырабляць мэблю на Полаччыне. Побач — некранутыя лясы, да якіх не дабралася радыяція. Кошт беларускай драўніны — 2—3 даляры за кубамэтар — у пяць разоў меншы, чым за мяжой. Дый плаціца беларускім рабочым можна меней. Вядома, канцэрн не вырабляе ўсё сам — шмат матэрыялаў ды дэталяў даводзіцца купляць, у першую чаргу ў Кітаі. Тэрпіц за значнасць пастаўшчыка IKEA — Польшча. Супрацоўніцтва з краінамі, якія ў эканоміцы зорак з неба не хапаюць, — звыклая справа для канцэрну. Так, у 1996 г. кіраўніцтва IKEA загадала сваім дызайнэрам стварыць прынцыпова новую конаўку, якая была б на толькі архітэктурнай, але і таннай — на больш за 5 швэдзкіх кроноў (каля 60 цэнтаў). Ёй нават далі асобную назуву — "Bang". Вырабляць конаўку вырашылі ў Румыніі, бо тамтыхаму працаўніку можна плаціць нашмат менш, чым эўрапейцу-захоўніку. Але жаданне зарабіць на "танніх руках" часам выклікае скандалы. У пачатку ліпеня амэрыканскі ўрад даведаўся, што IKEA набыла ў талібаў 150 расылісаных дываноў. Выкруїц-

ца канцэрн на змогу давялося заплаціць 80 тыс. даляраў кампенсацыі.

Небяспечны канкурэнт

Ня варта забывацца, што ў Беларусі ёсьць і свой мэблевы канцэрн — "Беллеспаперапрам". Ягонае кіраўніцтва, паводле чутак, незадаволена зъяўленьнем швэдаў. Яно спадзявалася, што IKEA ня будзе ствараць сваёго незалежнага прадпрыемства, а ўкладзе гроши ў старыя беларускія мэблевыя фабрыкі ды дала можа наладзіць сумесную нарыхтоўку драўніны. Прадпрыемства "Беллеспаперапраму" нават перарабілі на акцыянерных таварысты — каб лягчэй было ў іх інвеставаць. Але ў IKEA — свае пляны. І калі яна здолеje іх здзейсніць, дык у продажы побач з добра (а часам сумна) вядомым асартыментам беларускіх мэбляроў зъявіцца новая высакаякасная мэблі. Прыватным коштым яна будзе моцна розніцца.

Пускаць ці не пускаць?

Урад маўчыць. Што лепш: пусціць швэдаў, якія будуть поўніць бюджет сваім падаткамі і створыць 600—700 новых добра аплатных працоўных месцаў, ці захаваць ад банкруту беларускую мэблевую індустрыю? Паводле папярэдняй дамоўленасці, швэды павінны даць працу быльм рабочым фарынаўскага завода-банкрута. Новыя спэцыялісты мэблевай фабрыкі таксама мусіць быць беларусамі. Матэрыял будуць браць з нашых лясоў. Беларускія IKEA выглядае прывабнай ідэяй.

Алесь Кудрыцкі

нацыяналізацыя

Беларусы абвастраюць сітуацыю

Вышэйшы гаспадарчы суд адмяніў регістрацыю прыватнага юнітарнага прадпрыемства "Захад-Транснафтапрадукт". Праз яго ішоу на Захад экспарт большай часткі расейскай нафты. Належала яно праз пасярэдніка расейскай кампаніі "Транснафтапрадукт".

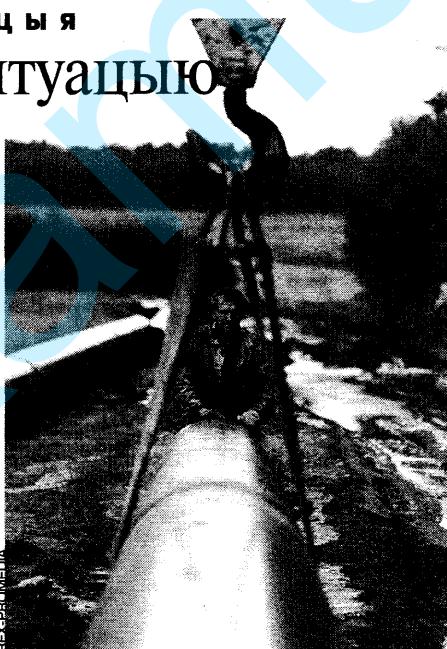
Расей палічыла адмену рэгістрацыі парушэннем права ўласнасці на аб'екты магістральнага нафтапрадуктаправоду "Самара-Захадні кірунак", што належаць ёй у адпаведнасці з Бішкецкім пагадненнем 1992 г. МЗС Рәсей назваў дзеянні беларускага боку незаконнымі. Аднак нават прадстаўнікі гэтага ведомства прызнаў, што няма ўсіх юрыдычных дакументаў, якія б замацоўвалі права ўласнасці Расеі на гэтыя нафтапрадуктаправод.

Амаль 10 гадоў пасля падпісання Бішкецкага пагаднення Беларусь мірвалася з тым, што падзеятыя тэрыторыі практывізіруюць замежныя трубаправоды, ад якіх яна не атрымлівае вялікага зыску (паводле ацэнкі канцэрну "Белнафтакам", ён мог бы скласці 20—25 млн. даляраў у год). Цяпер у беларускім бюджет трапляюць толькі падатковыя паступ-

леныні — каля 5 мільёнаў. Аднак Беларусь і не прызначавала, што "нафтавыя трубы" з'яўляюцца расейскай уласнасцю. Правы на трубаправоды не былі аформленыя ніводнаю дамовою між краінамі. Такая няпэўнасць не магла цягнуцца вечна. Зрэшты, чаму ж не? Калі на тое "палітычная воля", падвесытаныя стан можа расцягнуцца на доўгія гады.

Затое ў выпадку далейшай эскаляцыі канфлікту з Расеяй Лукашэнка можа павялічыць тарыфы на транспартаванне нафты праз Беларусь, якія цяпер надзвычай выгадныя для Рәсей. Беларуская грамадзкая думка да такога павароту падзеяў гатовая.

М.Б.; інф. "Коммерсант", "Ізвестія", радыё "Свабода"

працэс

Суддзяць дырэктару "Элегант"

Дырэктарскі корпус застаецца найбуйнейшым паставініком кадраў для папраўна-працоўных установаў нашай краіны. У Гомелі суддзяць былую дырэктарку ААТ "Элегант" Надзею Нікіціну. Паводле матэрыялаў крымінальнай справы, за два гады дырэктарства кіраўнічка нібыта вывезла з прадпрыемства будматэрыялаў на суму 6,5 млн. рублёў і скрысталіла іх на будаўніцтва ўласнага дому. Дырэктарка сваёй віні не прызнае. Яна прадставіла таварна-транспартная накладная на ўсе будматэрыялы, што фігуруюць у справе. У пачатку судовага разбиральняцтва гэтыя дакументы чамусыць адсутнічалі. Цяпер жанчыне застаецца давесіцці, што два жылыя дамкі, якія месціліся на тэрыторыі аздараўленчага лягеру, што належыць прадпрыемству, нікуды ня зьніклі. Працэс можа зацягнуцца больш чым на месяц.

Паводле БелапАН

навіны гаспадарскія

УДВАЯ ПАДАРАЖЭЎ ГАЗ для насельніцтва — да 50,23 руб. за кубамётар. Праўда, для гаспадароў кватэраў, у якіх няма газавых лічыльнікаў, цана газу ўзрасце толькі ў 1,3 разу. У таких кватэрах з кожнага жыхара за газ будзе браць 476 рублёў у месяц.

ГАРЭЛКА ПАДАРАЖЭЛА на 4%. Цяпер пляшкі "Крышталю-100" каштуюць 2460, "Белай Русі" і "Крышталю-люкс" — 2540, "Белай Русі-люкс" — 2635 рублёў. Агулам з пачатку году гарэлка "падскочыла" на 20,6%.

МИНІМАЛЬНЫЕ ЗАРОБКІ ў камэрцыйных фірмах, згодна з дэктаратам прэзыдэнта, цяпер будуть разлічвацца па тарыфнай сетцы для бюджетнікаў. Дзяржава робіць гэта, каб зьбіраць болей падаткаў. Камэрсанты нярэдка заніжаюць афіцыйныя заробкі, частку грошай выплачваючы праз "чорную бухгалтерię".

ПАЗЫКІ НАЦБАНКУ ПАТАНЬНЕЛІ на 2%. Цяпер тут даюць крэдыты пад 44% гадавых. Стайдуку вырашылі зменіць у звязку з невялікім звыжнэннем інфляцыі: за чэрвень цены ўз्�vняліся на 1,4%.

КРЭДЫТ НА 95 МЛН. ДАЛЯРАЎ дзеля будаўніцтва новага рудника каля Чырвонай Славабы дае "Беларуськалію" Міжнародная каліевая кампанія. Руднік, дзе маюць здабываць па 6 млн. тонаў каліевай солі ў год, адчыніць праз 8 гадоў.

ПРАСПЭКТ ДЗЯРЖЫНСКАГА ПАШЫРАЦЬ да 8 палосаў. Пасля рэканструкцыі ў Малінаўку пусцяць новы трамейбус — ад цэнтра па Дзяржынскага, Ясеневу да вуліцы Рафіева.

5 МЛНДІЙ ЗЛЫКВІДУЮЦЬ да восені — у Браслаўскім, Дрысенскім, Воранаўскім, Пастаўскім і Аршанскім раёнах. Замест мытніц тут будзе звычайныя працускныя пасты — зь меньшым штатам і ніжэйшым статусам. Для людзей, што маюць пераяжджаць мяжу, нічога ня зменіцца.

НА 17,6% ПАВЯЛІЧЫЎСЯ экспарт паслуг беларускіх арганізацый за студзен—травень — па параманічным перыядам летасці. Попыт за мяжой найперш мелі насыт транспортнікі, будаўнікі і сувязісты. Агулам паслугаў прададлі больш чым на 450 млн. даляраў.

3659 ЗАМЕЖНЫХ ПРАДПРЕІМСТВАЎ працујуць у Беларусі. 13,5% гэтых парадпрыемстваў створаныя з удзелам польскага капитала, 13,3% — наемніка, 12,9% — амэрыканскага, 10,8% — расейскага, 7,9% — літоўскага.

ЗАПАЗЫЧАНАСЦІ ЗА ЭЛЕКТРЫЧНАСЦЬ прадпрыемствы лёгкай прамысловасці могуць сплачваць да 2004 г. Адтэрміноўку дадалі прадпрыемствам "Дываны Берасці", віцебскаму КІМу, віцебскаму футраваму камбінату, баранавіцкай абутковай фабрыцы і аршанскаму льнозаводу.

МЫТ НА ІМПАРТ ЛЕСУ мае падвысіць Польшчу. Урад гэтай краіны цвердзіць, што сёлета ўраганы павалілі столькі лесу, што яго няма як перапрацаўваць.

СҮПЁКА І УРАГАНЫ ЧАСТКОВА ЗЫНІЧЫЛІ 144 тыс. гектараў збожжа (гэта, калі лічыць адным вялікім полем, выйдзе загон 100 на 14,4 км). Найбольш ад стыхіі пацярпелі Гомельшчына і Берасцейшчына.

90 МЛН. ДАЛЯРАЎ завінаваціліся калгасы і саўгасы за бэнзин і дызпалиў. Сёлета ўрад задарма дасць на пасяўную толькі 6 тыс. тонаў дызпалива, або 2% ад патрабнага аб'ёму. Астатнія гаспадаркі мусіць купляць.

C.I.

Хто ён, новы прэзыдэнт Інды?

Мусульманін, ідал індустаў. Мілітарыст, які апэлюе да ідэяй Махатмы Гандзі. Пляю міру ды спагады і стваральнік індыйскай атамнай бомбы. Інжынер, філёзаф, паэт. Абдул Калам, адзінаццаты прэзыдэнт Інды.

Натоўпы танцующы на вуліцах, пачуўшы, што ён будзе прэзыдэнтам.

Зусім як у траўні 1974-га, калі Індыра Гандзі абвясціла пра выху першай індыйскай атамнай бомбы. І як у траўні 1998-га, калі пасъля доўгага перапынку ўрад прэм'ера Атала Біхары Ваджпаі зладзіў сэрю з пяці падземных ядзерных выпрабаванняў, правакуючы да таго самага Пакістану.

У гэты такі важны для Інды момант, калі пад высахлай замлёні Раджастану адбываеща расчапляльная рэакцыя (а съляпія цяляты ў вакольных вёсках нараджаюцца дагэтуль), найважнейшая персона на атамным палігоне — таўсматы мусульманін з доўгімі сівымі вадасамі і ўзараным зморшчынамі тварам. Абдул Калам, кіраўнік праекту. На галаве ў яго каплюш нэапальскіх гуркхаў, ён прыплющчае вочы і мармыча пад нос: "Пашыраю даляляяды навукі ці ствараю зброю масавага зянішчэння!"

Не міжнародная ситуацыя змусіла Індыю ўступіць у атамны клуб, але прага пакончыцца стагодзізмі прыгнёту: гэта было пратэстам супраць пагарды да мільярднага народу, уварваньнем у элітарны салён. І народ шчыра задаволены прэзыдэнтам, якому належыць ня толькі гонар быць бацькам таго выху, але і сімелька словамі пра тое, што Індыя — вялікая краіна, а не жыхары — самыя здольныя пад сонцем. Што можна засечыць пустыні, асьвятліць вёскі, перабудаваць халупы ў дамы, наесціся ўўволю. Трэба толькі захачэць.

"Марыць, марыць, марыць..." — гэта адна з улюбёных мантрапаў Абдула Калама. Гэты вучо-

ны-філёзаф зрабіўся нацыянальным героям Індыі, жывым паўбогам. Гэта ў ягоным ablitchы сышоў на зямлю Трымурті, клясычнае ўласцівасць багоў індуізму, што лучыца у адным рысы стваральніка Брахмы, зянішчальніка Шывы і заступніка жыцця Вішну.

Ад газетаў да ракетаў

Ён нарадзіўся 70 год таму ў Рамешварам, рыбацкім пасёлку на вузенькім паўвостраве ў паўднёвой частцы краіны. У прадаўнія часы, калі багі замест ракет карысталіся бліскавіцамі, паўвостраў быў перашыкам, які злучаў Індыю з Цэйлонам. Адтуль бог Рама распачаў апісаны ў "Рамаяне" паход супраць дэмана Раване.

Каламаў бацька быў старастам вёскі. Ён пабудаваў некалькі чаўноў і перавозіў імі пілігримаў да аточанай вадой сівятыні ці матросаў на прышвартаваныя паблізу караблі. На час індусцікіх сівятаў пазычуаў свае чаўны мясцовым брамінам. Тыя ладзілі на іх плыўвчыя алтары з расфарбаванымі ў яркія колеры фігурамі сівятых і гірляндамі наготкавых вянкоў. Аднаго разу плятформа перакулілася, і Каламаў бацька ўласнымі рукамі выратаваў ѹндускага бoga ад гібелі ў глыбінях акіяну. Мусульмане пасъля ён робіцца дарадцам прэм'ер-міністра па наўку.

Супрацоўнікі адгукуюцца пра яго: ветлівы, працавіты, хуткі ў выврашэнні канфліктаў. Знаходзіць час для пісання вершаў і граньня на струнным інструменте веня. Здаецца, што наўка замяняе яму рэлігію. На пытанні міністра інфармаціі, які дзэнь найбольш спрыяльні для вылучэння ў прэзыдэнты, ён адказаў, што "астраномія, а не астралёгія рухае съвет наперад". Іншыя індыйскія палітыкі й бізнесмены рэгулярна звязваюцца да астролягіі і варажбітой.

Мусульманін з душой індуза

Прэзыдэнта Індыі выбірае на пяць год выбарчая калегія, якая складаецца з амаль 5 тысяч дэпутатаў штатаў і агульнаціянальнага парлямэнту. Дзіве асноўныя функцыі кіраўніка дзяржавы — падпісваць ухваленыя законы і вылучаць кіраўніка ўраду. Калі ў індыйскай палітыцы дамінаваў нацыянальны кантрэл, народны кантрэл — афіцыйных паездак і зачытваньня дакладаў пра стан дзяржавы. Мала хто з прэзыдэнтаў выкарстоўваў сваю канстытуцыйную паўнамоцтвы — зазвычай яны моўкі праводзілі палітыку ўраду. Значэнне інтытуту прэзыдэнта павялічылася, калі 10 гадоў таму Індыя адмовілася ад цэнтралізаванага кіравання эканомікі і дала большую свабоду штатам. Крызіс найбуйнейшых партыяў і Кантрэл — дзяржавы ў Кантрэлізіі — распачалі эпоху федэралізму і вымушшы калічыні ўрадаў. Прэзыдэнт зрабіўся важкім гульцом на палітычнай сцэне.

Абдул Калам быў кандыдатам кампрамісу. Ня ў тым сэнсе, што ён задавальняў усіх, праста ў ім гарманічна спалучалася столькі вартасці, што многім было цяжка адмовіцца ад такой кандыдатуры.

Вылучылі яго індусцікі нацыяналісты з Індыйскай народнай партыі (ІНП), якая кіруе ў Дэлі пры падтрымцы некалькіх соцен рэгіональных партыек. У сітуацыі, калі ІНП прайграе мясцовыя выбары адны за другім, Каламава папулярызісць вельмі каштоўна. Ва ўмовах сур'ёзных канфліктаў з Пакістанам чалавека, які даў Індыі атамную бомбу і падтварае "Мы мусім быць дужы", можна толькі вітаць. А калі колькасць ахвяраў індуісці-мусульманскіх сутычак у штаце Гуджарат набліжаецца да тысячаў і калі ўрад усё часцей вінаваціць у легкадумнай бяздзейнасці, даручэнне найвышэйшай (фармальна) пасады мусульманіну пазбаўляе крытыку аргументаў.

Абдула Калам на выставіў бы кандыдатуры бяз згоды "Санг Парывар" — вялікадзяржаўнага нацыяналістычнага руху (ІНП, якая ўзьнікла як яго палітычнае крыло, пад упрыгожваннем прэм'ер-міністра Ваджпаі адмовілася ад даўніх намераў зрабіць Індыю "больш індыйскай", аднак радыкалы яшчэ не губляюць на гэта надзею).

Чым мусульманін Калам прывабіў індусцікіх фундамэнталістай? Па-першое, ён, як і яны,

прыхільнік мілітарызацыі. Падругое, амаль ніколі не выказваеца ў абарону меншасцяў. Патрэзяе, шануе (і цытуе па памяці) Бхагават-Гіту, як і Карап. "Гэта мусульманін з душой індуза", — сказаў пра яго адзін зь лідэрў ІНП.

Урашце, індусты-радыкалы, заклапочаныя небяспекай ісламскай дэмографічнай бомбы, мараць, каб рэшта вернікаў у Пракара наследавала Каламу — бяздзетнаму старому кавалеру.

Калам-хлус

Ягоную кандыдатуру падтрымаў і Кантрэл, найбольшы асяродак апазыцыі. Калам — прадстаўнік меншасці, а Кантрэл заўсёды клапаціўся пра галасы мусульманаў, хрысціянай і ніжэйшых кастаў. "Чалавек-ракета" адкрыта заяўляе пра сваю прыхільнасць да ідэі сівецкіх дзяржавы, дадатковы плюс — ягоная палітычнае нэутральнасць. Супраць Калама галасавалі толькі камуністы.

Новы прэзыдэнт абыходзіць адказы на цяжкія пытанні, кожную праблему падымае з практичнай плоскасці на абстрактныя вышыні. Місія, пакліканыя, патэнцыял, магчымасці — гэта ягоныя ўлюблёныя слова.

Пра канфлікт з Пакістанам ён кажа: калі дзяржавы Эўропы пасъля ўспеха шматлікіх войнаў наўчыліся супрацоўнічаць адной з адной, дык праз два-три дзесяцігоддзі індыйскі субкантынент мо таксама будзе на гата здольны. На пытанніе пра сутычку ў Гуджараце адказвае, што гвалт і наявісцьце у імя рэлігіі — гэта вялікае зло.

Ці палепшыць трэці ў гісторыі мусульманін-прэзыдэнт становішча гэтай 150-мільённай меншасці ў Індыі? Нішто пра гэта не сведчыць. Так, як ягоны папярэднік К.Р.Нарайянан, першы прэзыдэнт Індыі зь найніжэйшай касты "недатыкальных", не палепшыў лёсу іншых "няўдала народжаных". Летасць Нарайянан мог толькі назіраць, як урад з поспехам дамагаецца зыняцца з парадку дня Канфэрэнцыі ААН супраць расізму пытання а баставай дыскрымінацыі. Наяўнасць у індыйскім урадзе мусульманаў не замінае рэлігійным чысткам у Гуджараце. "Сымбалічныя жэсты, калі за імі не стаяць сур'ёзныя дзеянні, часта прыносяць болей шкоды, чым карысці, бо ствараюць уражанне вырашэння праблемы", — піша Ра Равішанкар у штоднівіку "Outlook".

Прэса раскалала старую мянушку цяперашняга прэзыдэнта: "Калам-хлус". У 60-я яго так клікалі калегі з інтытуту, бо ён кантактаваў з брамінамі і трывалася іхнай вэгетарыянскай дыеты. Іншыя прыпісваюць яму манію величы: маўляў, ён загадвае называць сябе "доктар Абдул Калам", хоць ягоная ступень дасталася яму за наўковыя заслугі, без абароны дысэртаты.

М.В.Рамана з Прынстанскага ўніверсітэту съвярджае, што Калам мае здольнасць падаваць нават дробныя дасягненіі як вялікіх поспехі, "перафарбаваўшы іх у нацыянальныя колеры". На ягоную думку, Каланаў аптымізм мяжуе з абсурдам. "Ён паразіў пабудаваць антыракетныя шчыты, такі, які плянуюць стварыць амэрыканцы ў рамках праграмы "зоркавых войнаў", — кажа Рамана. — ЗША выдатковалі мільярды даляраў і ўсё адно на здолелі гэтага зрабіць".

"Gazeta Wyborcza"
Працяг будзе.

Мультымільянэр-забойца

Ангельскі мільянэр Нікалас ван Гугстрэтан "заказаў" свайго канкурэнта. Яму пагражае пажыццёвое зняволенне.

Гугстрэтан — адзін з самых заможных людзей Вялікай Брытаніі: у сьпісе багатыроў краіны ён стаіць пад нумарам 159. За 30 год Нікалас здолеў нажыць 200 млн. фунтаў стэрлінгаў (каля 312 млн. даляраў). 57-гадовы бізнесмен зрабіў капітал на здабычы карысных выкапаній і аперацыях зь нерукомасцю. Ён мае шыкоўныя дамы ў ЗША, Францыі да Зымбабве.

Гугстрэтан ненавідзеў тых, хто парушаў недатыкальнасць ягоных уладаній, а менавіта аматараў пра-гулак, а таму на грэбаваў ставіць калючы дрот ды ахоўнікаў на сцежках, што вялі да ягоных палацаў. Пяць гадоў таму, калі адзін дом мільянэра ў Гоўтві згарэў, ван Гугстрэтан назваў пяцёх наяшчасных, якія загінулі ў польмі, "ніzkімі людзьмі, наркаманамі — быдлам".

Гугстрэтан не саромеўся на людзях заяўляць рэчы кшталту: "І добра, што Освальд хлопнў Кенэздэ". Адносна прынцэсы Дыяны казаў, што яна "ні ў што на ставіла кара-

леўскую сям'ю". Гугстрэтан сябре з прэзыдэнтам Зымбабве Робэртам Мугабэ, які на Захадзе мае рэпутацыю паўднёваафриканскага Лукашэнкі.

Апошнім часам Гугстрэтан будаваў "Hamilton Palace" — самы вялікі ў шыкоўнага заградны катэдж на Брытаніі за апошнія стагодзізме. Мільянэр казаў, што сам Бог загадаў яму пабудаваць гэты "дом на ўзгорку" за 40 млн. фунтаў стэрлінгаў. Але пажыць у ім Нікаласу, відаць, не давядзеца. 2 кастрычніка ён можа назаўжды перасяліцца ў лёнданскую турму "Old Bailey".

Як выявіла съледства, у 1999 г. мільянэр наяўніцай Дэвіда Кроўка ды Робэрта Напа, каб тыя забілі ягона гылока кампаньёна Мухамэда Раджа. Таго спачатку пачыкалі наожамі, а потым і "замачылі". Забойцы таксама атрымалі пажыццёвое зняволенне. 11 з 12 прысяжных паліцыяліў вінаватым і Гугстрэтанам. Калі псыхіяtry палічачы яго здаровы, мільянэр трапіць за краты назаўжды.

Гугстрэтан марыў збудаваць сабе маўзалей за 30 млн. фунтаў, дзе мог бы спачываць пасъмерці разам са сваёй мастацкай калекцыяй. Але ў яго будзе яшчэ дастатковая часу, каб падумыць, што важнейшае — вялікія гроши ці добрае сэрца.

Алесь Кудрыцкі

Праект захопу неабмежаванай улады

Працяг. Пачатак у № 22, 24-27.

Расейска-беларускі саюз: выгоды і пасткі

Эканамічна інтэграцыя з Рэспублікай Беларусь пачатка падтрымків па ажыўленні бе-
ларускай эканомікі й кампенсацыйныя меры, якія падтрымлююць экспорт беларускіх вы-
творчых прадпрыемстваў, а таксама падтрымка пасялянскага сельскагаспадарчага вы-
творчества.

Атрыманьне гандлёў-еканамічных ільготаў ад Масквы за кошт саступак у ваенай і палітычнай сферах зрабілася часткай стратэгіі беларускага презыдэнта, накіраванай на ўмацаванье асабістай улады. Так, у сакавіку 1996 г. ён дамогся съпісаньня запазычанасці на мільярд даляраў у абмен на дазвол пакінуць на сваёй тэрыторыі расейскія вайсковыя базы. Праз год, падпісаўшы дамову аб стварэнні саюзу (аморфнага аб'яднання дзіўюх асобна кірававных краінаў) з Расеяй, Беларусь атрымала неабмежаваны доступ на расейскі рынак і магчымасць набываць энерганосць біты амаль па тых жа цэнах, што і расейскія спажыўцы (так, нафту па 50 даляраў за тону, што ўдвай ніжэй за сусветную цану). Мытны саюз дазволіў Беларусі кантроліраваць амаль 70% расейскага экспарту і імпарту на Захад і з Захаду. Мыты на расейскі імпарт зьбіраліся беларускімі ўладамі, і фармальная частка іх пераводзілася ў Расею. Аднак беларускі бок таксама меў неблагі навар. Толькі ў 1998 г. сума ўтоенага Беларусій мыта, спагнанага з імпартных аўтамабіляў, што пераганяліся ў Расею, склала, паводле некаторых ацэнак, каля 600 млн. даляраў.

Надзвычай выгаднымі для Беларусі былі й умовы гандлю з Расеяй. Толькі частка яго грунтувалася на грашовым разылку, рэшту займалі бартэрныя ўгоды. Прыкладам, Расея дамаўлялася зь Беларусяй аб паставаўцы з аднаго боку нафты, а з другога — абсталівання на мільярд даляраў. Аб'ём паставак з кожнага боку залежаў ад таго, як гэты бок ацэніць сваю прадукцыю ў даліравым эквіваленце. Паколькі беларусы вызначалі кошт сваіх трактароў ці грузавікоў у адпаведнасці з афіцыйным курсам, які, скажам, на 30% перавышаў рынакавы, расейскія пакупнікі пераплачвалі 30% ад кошту тавару. Некаторыя тавары — хімічнае валакно, цукар — Расея купляла ў Беларусі па цэнтрах, на 60% вышэйшых за сусветныя. А існаванье клірингавых мэханізмаў і бартэрных схемаў дазволіла Беларусі аплаціць значную частку сваіх пазык за энэргансбіты хутчэй, чым калі б эта адбывалася наўпрост. Прыкладам, беларускі ўрад быў вінен гроши "Газпраму", а канцэрн у сваю чаргу меў перад расейскім бюджетам запасычанасці, за кошт якіх расейскі ўрад зьбіраўся пакрыць свае выдаткі на Міністэрства абароны. Уключаўся клірингавы мэханізм: беларускія ўлады дамаўляліся з вайсковуцамі пра паставаўкі прадуктаў харчаванья ці тэхнікі, тым самым пакрываючы запасычанасць перад імі з боку расейскага ўраду. Той дараваў "Газпраму", а апошні зацічваў беларускія неплатязы.

Утварэнныя саюзы спрыяла
росту расейска-беларускага ганд-
длю — пераважна дзякуючы

пашырэнню бартэрных схемаў, якія Лукашэнка актыўна лабіраваў падчас сваіх візытаў у расейскія рэгіёны.

Амаль палова беларускага экспарту накіроўвалася ў Москву, гадавы бюджет якой можна было супаставіць зь беларускім ВУП. Адной з асноўных прычынаў была ўзаемная сымпатыя Лукашэнкі й мэра Москвы Юр'я Лужкова, які тады лічыўся галоўным спаборнікам у выбарчай гонцы 2000 г. Лужкоў здабываў выгаду зь ненатуральна высокай канцэнтрацыяй капіталу і матэрыйальных каштоўнасцяў у сваім месце, якая давала яму кантроль над велізарнымі паводле расейскіх мерак грашовымі рэсурсамі, што паступалі ў выгледзе мясцовых падаткаў і збораў. Ён актыўна шукаў падтрымкі ў нацыяналістычных груповак і ўжываў антызахоўнюю і ксэнофобскую рыторыку, імкнучыся заваяваць сымпатыі электарата ў правінцыі. Ягоная падтрымка Лукашэнкі выглядала часткай кампаніі па мадэрнізацыі колішняга іміджу дэмакрата. Гэтая дружба аплачвалася зь бюджету Москвы, якая радыкальна мяніла сваю закупачную палітыку, аддаючы перавагу беларускім прадуктам харчавання, транспартнымі сродкамі, будматэрыйлам і г.д. перад заходнім імпартам, які быў запаланіў расейскую сталіцу на пачатку 90-х.

Спагаднае стаўленне Рәсей да беларускай запазычанасці за энэрганосьбіты было яшчэ адной з крыніцаў фінансавання "беларускага эканамічнага цуду". Яно давала Беларусі штогод эканомію памерам 2,7% ВУП краіны. А Беларусь жа, у дадатак, пепрапрадавала расейскі газ і нафту, атрымліваючы іх па зынжаных цэнах... Агулам суму штогадовых расейскіх датацыяў беларускай эканоміцы ў 1997—98 г. можна ацаніць у 1,5—2 млрд. доляраў.

Аналіз расейскіх эканамічных саступак Лукашэнку вядзе да высновы, што беларускі прэзыдэнт з посьпехам аднавіў у эканамічнай сфэры такі тып адносінаў між Беларусіяй і Расеяй, які меў месца ў савецкі час і зрабіўмагчымай імклівую мадэрнізацыю беларускай эканомікі пасля другой сусьветнай вайны. Як і тады, Беларусь абменьвала свае пераацэненныя прамысловыя вырабы на недаацэненныя расейскія энэргарэсурсы, дзякуючы таму што грошы адзыгрывалі малую ролю ва ўзаемным гандлі. Таму стабільнасць беларускага эканамічнага росту вызначалася перш-наперш згодай Расеі на гэтая і ейнай гатовасцю падтрымліваць яго. Але нейкіх падставаў меркаваць, што Расея хутка зъменіць сваю палітыку, не назіралася. Яе прэстыж на міжнароднай арэне падаў, уплыў у межах СНД зъмяншаўся — і грамадзкая думка схілялася на карысць захавання аздзінага вернага саюзніка любой цаной.

Беларусь займала ці ня першае месца ў расейскай вайскоў-
вой дактрыне; яна ахвотна ўдзельнічала ў нагнітаныні
гістэрыі вакол пашырэння NATO і ўсё часьцей успрымала-
ся як апора Расеі на заходзе. Нарэшце, беларускі “цуд” быў
для расейскіх левых і ВПК важкім доказам таго, што каман-
дную эканоміку рана сыпісваць з
рахункаў.

У 1995 г. у аналітычнай записці беларускага пасольства ў Маскве гаварылася: *Расея стварае мытны саюз з мэтай “настаўкі нам электронікі жоўтай зборкі, сырэвінных матэрыялаў, якія не адпавядаюць сусветным стандартам якасці, абсталяваньня, самалётаў ды аўтамашынаў, якія цяжка прадаць на сусветным рынку”.*

Беларусі й Рәсей было з помпай падпісаны 6 студзеня 1995 г. Да-кумэнт мусіў рэалізавацца ў дзінне стадыі. На першай скасоўвалася ўнутраная беларуска-расейская мяжа ды ўніфіковалася гандлёвая палітыка дзінвюх краінаў. На другой меліся паўстанцы супольныя памежныя войскі й супольнае мытнае заканадаўства. Лукашэнка і Чарнамырдзін у траўні 1995-га выкапалі памежны слуп, але далей справа не пайшло. Дагэтуль у Беларусь і Рәсей існуюць розныя тарыфы на тавары й паслугі.

Вось няпоўны сьпіс парушэн-
няў дамоўленасцяў.

У 1994 г. Лукашэнка надаў
кампаніі "Торгэкспа" права
льготнага імпарту алькаголю
цыгарэтаў, аўтамабілю замеж-
най вытворчасці і г.д. Дзякуючы
“дзірцы” на мяжы, з Беларусі ў
Расею было ўвезена тавараў на
сотні мільёнаў даляраў, якія не
абкладаліся расейскімі мытамі
да акцызамі. Лукашэнка сам
признаўся, што гэткія льготы
мелі дзясяткі беларускіх кампа-
ніяў. Было такое і ў Расеі. Бакі
пачалі канкураваць — хто на-
дасьць больш ільготаў суб'ектам
гаспадарання (асаблівых пось-
пехаў тут дасягнулі бізнес-
структуры Расейскай права-
слáйной царквы).

слайнай царквы). У студзені 1996 г. беларускі ўрад зьменшыў мыта на імпарт-ныя аўтамабілі, павялічыўшы тым самым імпарт "беларускіх" іншамарарак у Рәсею. Тады сама Беларусь пачала актыўна рээкспартаваць расейскую нафту, неабкладзенную экспартнымі падаткамі. У выніку Наваполацкі ды Мазырскі нафтаперапрацоўчыя камбінаты былі загружаныя замовамі. Калі ў каstryчніку 1996 г. гуманітарная дапамога ў Беларусі была пазбаўленая мытных збораў, у Рәсею "чамусыці" павялічыўшы імпарт харчаваньня і

лекаў

У адказ на злоўжываныні беларускага боку Расей пастанавіла, што розынца між беларускімі расейскімі мытнымі зборамі мусіць кампэнсавацца. У 1996 г. расейцы ўсталявалі на мяжы перасоўныя мытныя пункты, якія з 1997 г. набылі статус рэгурлярнай мытні. Адмовілася Расей і ад свайго ранейшага абязданьня прафінансаваць 50% кошту добраўпарадкавання "супольнай" мытнай мяжы на поўначы ды заходзе Беларусі. Замест гэтага яна выдзеліла 20% сродкаў, і то ёй выдаўся абстаўнавчы

У лістападзе 1998 г. А.Лукашэнка ўказам забараніў “неарганізаваны экспарт” харчавання ў Расею пад пагрозай штрафу і канфіскацыі тавараў ды транспартных сродкаў. У сакавіку 2000 г. расейскі ўрад пазбавіў Беларусь статусу “краіны прызначэння” пры спагнанкі падатку на даданую вартасць тавараў, якія накіроўваюцца ў Беларусь транзытам праз Расею. У верасні 2000 г. у Беларусь зноў быў уведзены мытны кантроль экспарту ў Расею.

Палітъчна “надбудова” мытнага саюзу ўвайшла ў супярэчнасьць з “базысам” супольных эканамічных інтарэсаў. Болей за тое, мытная інтэграцыя выклікала адзін з найбуйнейшых канфліктаў паміж “славянскімі братамі”. Пасыль размоваваў аб узаемнай карысці бакі пачалі падлічаць свае выдаткі ды суседзкія прыбыткі. Расейская афіцыйныя асобы налічылі аж 4 млрд. даляраў сваіх стратаў. Адзіная мытная прастора далася ў знакі й Беларусі. Значная частка расейскага экспарту ў Беларусь была насамрэч рээкспартам тавараў з “далёкага замежжа”, якія ўвозіліся праз Расею (кампьютары, поўбытавая тэхніка, поўбытавая хімія, адзеньне і г.д.) і за якія Беларусь

не атрымлівала мытных паступленьняў. Цяжка падлічыць страты й прыбыткі бакоў з-за недастатковай празрыстасці мытнай палітыкі абедзівюх краінаў. З-за значна большага памеру расейскага рынку беларускі бок меў большыя магчымасці ў "мытных гульнях". Але спалучэнне адчыненай унутранай мяжы і розных гандлёвых рэжымаў зонку стварала неабмежаваныя магчымасці для здабывання рэнтаў на розынцы ва ўзроўнях тарыфу. Пераможцамі былі тыя, хто здолеў выбіць мытныя льготы ў адной краіне ды напоўніць рынак другой таннымі таварамі. Аднак дзяржаўныя бюджэты абедзівюх краінаў толькі прайгравалі.

Калі ня браць пад увагу ка-
рупцію, дык стварэннне бела-
руска-расейскага мытнага саюзу
дыктувалася тымі ж памкнень-
нямі, якія ўвогуле рухалі бела-
руска-расейскія адносіны ў той
час. Беларускія эліты спадзява-
ліся атрыманць доступу да расей-
скага рынку, дзе яшчэ можна
было збыць неканкурэнтаздоль-
ныя беларускія тавары. Аналя-
гічную мэту ставілі і расейцы.

Яшчэ ў 1995 г. у аналітычнай запісцы беларускага дыплямата-тыгчнага прадстаўнцтва ў Маскве гаварылася, што Расея стварае мытны саюз з мэтай “пастаўкі нам электронікі жоўтай зборкі, сыравінных ды будаўнічых матэрыялаў, якія не адпавядаюць сусветным стандартам якасці, абсталяваньня, самалётаў ды аўтамашынаў, якія цяжка прадаць на сусветным рынку”. Нейкі час такія ўзаемадносіны спрыялі выжыванню неканкурэнтаздольных вытворчасцяў у абедзвюх краінах; аднак, калі першыяд спаду скончыўся ды пачаўся хуткі эканамічны рост, высьветлілася, што ягоныя тэмпы ў беларускай эканоміцы запаволіліся акурат у тых сектарах, якія хутка разъвіваліся ў Pacei.

Расел.
Віталь Сіліцькі

Працяг будзе.

Гэты артыкул — урывак з дасыльдраваньня "Палітычна эканомія беларуска-расійскай інтэграцыі", цалкам надрукаванага ў кнізе "Беларуска-расійская інтэграцыя", што выйшла з друку ў выдавецтве часопісу "Arche". Друкуюцца ў газетным варыянце.

8 ПРАГРАМА ТВ З 29 ЛІПЕНЯ ДА 4 ЖНІУНЯ

Наша Ніва [28] 26 ліпеня 2002

29 ПАНДЗЕЛАК, ЛІПЕНЯ

БТ

7.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.15 Навіны.
7.10 Мэлдрама "Давай пажэнімся".
8.30 Сэрыял "Магчыма, яны звар'я-целі" (ЗША). 1-я.
9.15, 17.00 "25 градусау на Поўдзень". Сэрыял.
10.10 Арсэнал.
10.45 Тэлебарометар. Прагноз на-двор'я.
11.00, 21.50 "Сямейная повязі". Сэрыял.
12.20 "На скрыжаваннях Эўропы".
12.50 Тэлесэрыял "Міхайла Ламано-саў". Фільм 2-і "Брама вучонасці".
14.05 Тэлевізійны Дом кіно. Актар тэ-атру і кіно Мікіта Дзыхгурда.
14.30 Дак. сэрыял "Блакітная бездань".
15.20 Маст. фільм для дзяцей "Дач-лівы Ганс".
16.30 Чароўнік куфэрак "Саюзмультфільму". "Залатая антыліёна".
18.25 Зона Ікс.
18.40 "Дзялавыя людзі".
19.00 Фантастичны фільм "Пачвара з вазера".
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
22.50 Стадыён.
23.35 Сэрыял "Крот".

СТВ
6.00, 16.45 "Меншчына. Людзі, па-дзеі, факты".
6.15 "Запрашаем паскардзіца".
7.10, 15.30 "Паўэр рэйнджэр, ці Ма-гутны рэйнджэр". Тэлесэрыял.
8.30 Мультсэрыял "Сымба-фут-баліст".
16.50 "Іга, цёмная страсьце".
17.55 "Ня з гэтага свету". Дак. фільм.
18.25 Навіны СНД.
18.40 "Гарады Беларусі. Горадня".
19.15 "Добры вечар, маленкі...".
19.30 "СТВ-спорт".
19.50 "Тэма дня".
20.00 "Плянта людзей".
21.00 Баявік "Апошні круіз".
23.25 Футбольны кур'ер.
0.00 Начны музычны канал.
0.30 Музыка на СТВ.

8 канал
17.30 Мультфільм "Том і Джэры".
17.45 Сэрыял "Горад".
18.30 Тэлекрама.
18.45 Маст. фільм "Закаханы бадзяга".

дзеі, факты".
6.15 "Запрашаем паскардзіца".
7.10, 15.30 "Паўэр рэйнджэр, ці Ма-гутны рэйнджэр". Тэлесэрыял.
7.35, 14.30 Мультсэрыял "Вунш-пунш", "Інспектар Гаджэт".
8.45 Камэдыя "1000 даляраў у адзін бок".
11.00 "168 гадзін".
12.00, 20.30 Навіны сусветнай шоў-індустрыі.
12.30, 16.30, 19.00, 23.10 "24 гадзіны".
12.45 "Відавочца".
13.15 "Дальнабойнікі". Тэлесэрыял.
16.00 Мультсэрыял "Сымба-фут-баліст".
16.50 "Іга, цёмная страсьце".
17.55 "Ня з гэтага свету". Дак. фільм.
18.25 Навіны СНД.
18.40 "Гарады Беларусі. Горадня".
19.15 "Добры вечар, маленкі...".
19.30 "СТВ-спорт".
19.50 "Тэма дня".
20.00 "Плянта людзей".
21.00 Баявік "Апошні круіз".
23.25 Футбольны кур'ер.
0.00 Начны музычны канал.
0.30 Музыка на СТВ.

20.45 "Вечарніца".
21.00 Праграма "Знаёмцае — Бела-русь".
21.15 Містычны трэлер "Прывід".

Першы музычны канал
7.00, 7.20, 7.35, 8.05 "Intro-mix".
7.15, 8.00, 14.00, 17.00, 19.00, 0.00 Навіны.
7.30, 18.00, 23.00 Спартыўная навіны з Ласоўскім.
11.00, 14.05, 15.40, 17.05 "Day mix".
14.30 Праграма "FORMAT".
18.05, 19.05, 21.10 "Top mix".
19.30 Праграма "People mix".
21.00, 23.30 Калыханка ад Сашы і Сіроўкі.
22.00 "Заваўнікі кантынэнтаў".
22.15, 23.05, 23.40, 0.05 "Night mix".

АНТ

8.00 Тэлеканал "Добрай раніцы".
9.00 Навіны.
9.15 "Сямейная повязі". Сэрыял.
10.05 Баявік "Неўтаймоўны".
10.50 Цар гары.
11.00 KOAPП да 11.45
15.55 "Поле цуду".
16.45 Сэрыял "Ціпер ці николі".
17.30 Вячэрняя навіны.
17.45 Падарожнікі нататкі.
18.05 Шматсэрыны фільм "Сама-званцы".
19.05 "Хто хоча стаць мільянэрм?".
Тэлегульня.
20.00 Час.
20.35 "Нашы навіны".
21.00 Камэдыя "Адзінокі".
22.40 Дэяткі "Лекі супраць страху".
0.10 Сэрыял "Кітайскі гарадавы".
0.55 Начны "Час".

РТР

4.50 — 8.00 Раніца на РТР.

17.30 Мультфільм "Том і Джэры".
17.45 Сэрыял "Горад".
18.30 Тэлекрама.
18.45 Маст. фільм "Закаханы бадзяга".
19.15 "СТВ-спорт".
19.50 "Тэма дня".
20.00 Начны музычны канал.
20.30 Калыханка ад Сашы і Сіроўкі.
22.00 "Заваўнікі кантынэнтаў".
22.15, 23.05, 23.40, 0.05 "Night mix".

4.50, 5.50, 6.50, 7.50, 17.15, 19.35, 22.20 Весткі — Масква
5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Весткі
5.10 Праваслаўныя каліндар.
5.15, 6.20 Семейныя навіны.
5.25, 6.20 Нациянальны даход.
5.30, 6.40, 12.20 Афіша.
5.40 Дарожнікі патруль.
6.10, 7.40, 12.10 Экспртыза РТР.
6.25, 7.10, 13.20 Весткі — Спорт.
7.15 Каліяшальная гаспадарка.
7.30 Весткі. Дэяжурная часць.
8.10 Фільм "Фінандарыскі сабака".
10.20 Казкі пра каханье.
11.20 "Што хоча жанчына". Ток-шоу з Кларай Новікавай і Яўгенам Новікам.
12.30 Сэрыял "Грос Пойнт".
13.25 Найлепшыя маты чэмпіянату съвету па футболе 2002 г. Зборная Францыі — зборная Сянгаглу.
15.30 Сэрыял "Сабры-5".
16.20 Новая "Старая кватэра".
17.50 Сэрыял "Гладзіз".
18.50 Дабранач, дзеци!
19.55 Сэрыял "Каменская". Фільм 1-ы. "Збег акалінічны". 1-я частка.
21.00 Дэяткы "Пуаро Агаты Крысыці".
22.00 Весткі — Падарожнікі.
22.30 Камэдыя "Усё мачымча, дзекта".

11.45 "За сямю пячаткамі".
12.20 "Краса ненаглядная". Мультфільм.
13.5 "Звышнавука". "Захопнікі".
13.35 "Страсцы па-італьянску". Тэлесэрыял.
14.30 "Ноў-хай". Тэлечасопіс.
15.10 "Тэатр аднага мастака". Варвара Бубнова.
15.40 "Майскія кветкі". Тэлесэрыял.
17.50 "Мой Эрмітаж".
18.15 "Тэатральні летапіс ХХ стагодзьдзя".
18.45 Да 30-годзьдзя Маскоўскага дзяржаўнага акадэмічнага камэрнага хору. "Свята". Відэофільм.
19.20 Юблійны канцэрт Маскоўскага дзяржаўнага акадэмічнага камэрнага хору пад кіраваннем В.Мініна.
20.05 "Тэатральная Расея".
22.35 Міні-драма.
23.25 "Начны палёт".

НТВ

7.00, 7.30, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 Сеняня.
7.10 Надвор'е.
7.12 Прэса.
7.15 Эканоміка.
7.20 Аўто.
7.35 Вольны час.
7.40 Госцы.
7.50 Дэяткы "Пляяванье на Папялушку".
9.20 Надвор'е на заўтра.
9.25 "Падмененяя". "Воччаная стаўка".
9.55 Сэрыял "Іздальная пара".
11.20, 17.40 Крымінал.

11.35 Сэрыял "Курортны раман". 6-я сэрыя. "Чары".
13.05 Ток-шоу "Прынцып "Даміно".
14.25 "Крыміナルная Расея". "Рас-тоўская пярэвратні".
15.30 "Прафесія — рапарцер".
15.55 Дэяткы "Дзяржавы злачынец".
18.35 Сэрыял "Вуліцы разьбітых ліхтароў". "Шукаю разыўбіную работу".
19.45 Прыгоднік фільм "Золата Ўгры".
21.35 "Хуткая дапамога-4". Сэрыял.
22.30 Сэрыял "Вуліцы разьбітых ліхтароў". "Шукаю разыўбіную работу".
23.35 "О, шчасльчыкі!"
0.10 Трэлер "Клон-забойца".

Эўрапорт

9.30, 13.30, 17.15 Плаванье. Чэмпіянат Эўропы. Бэрлін.
12.00, 18.45 Футбол. Таварыскі матч.
14.15 Плаванье. Чэмпіянат Эўропы. Бэрлін. Скачкі ў воду.
15.45 Футбол. Чэмпіянат Эўропы да 19 год. Нарвегія. Фінал.
20.15, 0.00, 2.15 Навіны. Eurosportnews.
20.30 Сумо. Вялікі турнір сума (башо).
21.30 Усе спартыўныя слаборніцтвы. ВАТТЫ.
22.00 Аўтамабільныя гонкі. Амэрыканскія сэрыі Лé-Ман Вашынгтон.
23.00 Гончаная ліга (інды) Нэш-віл.
0.15 Супэрспорт. Чэмпіянат съвету, гран-прэ Эўропы.
1.00 Матацыкл з каліяскай. Кубак съвету, гран-прэ Эўропы.
1.45 Усе спартыўныя слаборніцтвы. ВАТТЫ.

30 АЎТОРАК, ЛІПЕНЯ

БТ

7.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.30 Навіны.
7.10 Драма "Гранатавы брасьльт" пад-водле А.Кураны.
8.45 Пісмовы экзамен па беларускай (расейскай) мове і літаратуре ў вы-шэйшай навучальняй установе.
9.15, 17.00 "25 градусау на Поўдзень". Сэрыял.
10.10, 15.45 "Навальнічныя камяні". Сэрыял для дзяцей.
10.35 Стадыён.
11.00, 21.50 "Сямейная повязі". Сэрыял.
12.20 Тэлесэрыял "Міхайла Ламано-саў". Фільм 3-і "Дзяяла славы Айчыны".
13.35 Сыпявік, душа! Фальклёрныя калектывы Лепельскага раёну Віцеб-ской вобласці.
14.05 Дак. сэрыял "Блакітная бездань".
15.20 "Марсупіламі". Мультсэрыял.
16.15 Сэрыял "Каралева мячоў".
18.25 Зона Ікс.
18.35 "Наша спадчына". Ружанскі палац.
18.50 Музычна-мэлдрама "Праста-дышыні".
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
22.45 Спорт-кур'ер.
23.00 Плянэта "АРТ".
23.50 Сэрыял "Крот".

СТВ
6.00, 12.30, 16.30, 19.00, 23.20 "24 гадзіны".
6.15, 16.45 "Меншчына. Людзі, па-дзеі, факты".
6.20, 19.30 "Вітуальны свет".
6.30, 16.00 Мультсэрыял "Сымба-фут-баліст".
7.00, 15.30 "Паўэр рэйнджэр, ці Ма-гутны рэйнджэр". Тэлесэрыял.
8.30 Навіны СНД.
8.45 Баявік "Апошні круіз".
10.45 "Гарады Беларусі. Горадня".
11.00, 19.55 "Тэма дня".
11.10, 18.50 "СТВ-спорт".
11.30 Канал гісторыі: "Узломцы кодаў".
12.45 "Відавочца".
13.15 "Дальнабойнікі". Тэлесэрыял.
16.50 "Іга, цёмная страсьце".
17.55 "Ня з гэтага свету". Дак. фільм.
18.25 Сыпявік "Апошні круіз".
19.05 "Гародня".
20.05 "Запрашаем паскардзіца".
20.30 "Канал і крыймін".
20.45 "Аўтапанарама".
21.00 Баявік "Вандраўная куля".
23.35 Вэстэрн "Трапыны стралок".

17.30 Мультфільм "Нязнайка".
17.45 Маст. фільм "Тэорыя змовы".
19.45 Сэрыял "Дзюна".
20.40 Тэлекрама.
21.00 Еўрапа сеняня.
21.30 Фантастичны баявік "Глыбокі".

Першы музычны канал
7.00, 7.20, 7.35, 8.05 "Intro-mix".
7.15, 8.00, 14.00, 17.00, 19.00, 0.00 Навіны.
7.30, 18.00, 23.00 Спартыўная навіны з Ласоўскім.
11.00, 14.05, 15.40, 17.05 "Day mix".
14.30 Праграма "FORMAT".
18.05, 19.05, 21.10 "Top mix".
19.30 Праграма "People mix".
21.00, 23.30 Калыханка ад Сашы і Сіроўкі.
22.00 "Заваўнікі кантынэнтаў".
22.15, 23.05, 23.40, 0.05 "Night mix".

АНТ

8.00 "Добрай раніцы".
9.00 Навіны.
9.15 "Жарт за жартам".
10.00 Баявік "Неўтаймоўны".
10.45 "Ерапай".
10.55 Што ды як.
11.15 Дынс-клюб: "улюбёнец".
16.00 "Народ супраць".
16.45 Сэрыял "Ціпер ці николі".
17.30 Вячэрняя навіны.
17.45 "Смак".
18.05 Шматсэрыны фільм "Сама-званцы".
19.05 "Сямейная повязі". Сэрыял.
20.00 Час.
20.35 "Нашы навіны".
21.00 Камэдыя "Зладзюжкі".
22.40 Сэрыял "Скарлет".
0.00 Начны "Час".

РТР

4.50 — 8.00 Раніца на РТР.

17.30 Мультфільм "Нязнайка".
17.45 Сэрыял "Дзюна".
19.15 "СТВ-спорт".
19.50 "Тэма дня".
20.00 Начны музычны канал.
20.30 Калыханка ад Сашы і Сіроўкі.
22.00 "Заваўнікі кантынэнтаў".
22.15, 23.05, 23.40, 0.05 "Night mix".

17.45 Дак. сэрыял "Дзікія штучкі".
18.10

Наша Ніва [28] 26 ліпеня 2002

ПРАГРАМА ТВ З 29 ЛІПЕНЯ ДА 4 ЖНІЎНЯ 9

**2 ПЯТНІЦА,
ЖНІЎНЯ****БТ**

7.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.25 Навіны.
 7.10 Кінааповесьць В.Турава "Пункт адліку".
 8.50 Сэрыял "Магчыма, яны звар'яці!".
 9.15, 17.00 "25 градусаў на Пойдзень". Сэрыял.
 10.05, 15.45 "Навальнічныя камяні". Сэрыял для дзяцей.
 10.35, 22.00 Сэрыял "Атрад па бараце ў мазіфі".
 12.20 "У пошуках зынкільных жывёл".
 Дак. фільм.
 13.10 Тэлесэрыял "Міхайла Ламано-саў". Фільм 3-і "Дзеля славы Айчыны".
 14.30 Сад мары.
 15.20 "Марспулам". Мультсэрыял.
 16.15 Сэрыял "Каралева мячоў".
 18.25 Зона Ікс.
 18.35 Сатырчыкавая камедыя "Трайянскі конь" паводле п'есы М.Матукоўскага "Амністыя".
 20.40 Каляханка.
 21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.
 21.50 Спорт-кур'ер.
 23.45 Карапеўскае паляванье.
 0.10 Трайлер "Двайнік".

СТВ

5.45, 12.30, 16.30, 19.00, 23.15 "24

гадзіны".
 6.00, 16.45 "Меншчына. Людзі, падзеі, факты".
 6.10, 19.30 "СТВ-спорт".
 6.20, 19.40 "Тэма дня".
 6.30, 16.00 Мультсэрыял "Сымба-футбалист".
 7.00, 15.30 "Паўэр рэйндэр", ці Магутныя рэйндэр". Тэлесэрыял.
 7.30, 14.30 Мультсэрыялы "Вунш-пунш", "Інспектар Гаджэт".
 8.30, 19.50 "Аўтапанарама".
 8.45 Кіно: "Праз трыста год".
 11.00 Навіны СНД.
 11.25 "Сынеданыне ў Лікай".
 11.30 Канал гісторыі: "Загадкі мэксиканскіх пірамід". Дак. фільм.
 12.45 "Пра што шапталі каралям".
 Дак. фільм.
 13.15 "Дальнабойнік". Тэлесэрыял.
 16.50 "Яга, цёмная страсьце".
 17.55 "На з гэлага свету". Дак. фільм.
 18.25 "Добры дзень, доктар!".
 18.45 Навіны СНД.
 19.15 "Добры вечар, маленкі...".
 20.05 Музыка на СТВ. Песні каханья.
 21.00 Кіно: трэйлер "Сымяротныя думкі".
 23.30 Кіно: музычны фільм "Вудстак".

8 канал

17.30 Фільм для дзяцей "Гекльбэры Фін".
 19.10 Тэлекрама.
 19.15 Маст. фільм "Забароненая тэрторыя".
 20.45 "Вечарніца".

21.00 "Кветкі Мэйхуа".
 21.30 Маст. фільм "Фатальная лісті".
Першы музычны канал
 7.00, 7.20, 7.35, 8.05 Музычны блёк "Intro-mix".
 7.15, 8.00, 14.00, 17.00, 19.00, 0.00 Менск-Ньюз.
 7.30, 18.00, 23.00 Спартыўныя навіны з Ласоўскім.
 11.00, 14.05, 17.05 Музычны блёк "Day mix".
 18.05, 19.05, 21.10 Музычны блёк "Top mix".
 19.30 Програма па заяўках "People mix".
 21.00, 23.30 Калыханка ад Сашы і Сірохі.
 22.00, 23.05, 23.40, 0.05 Музычны блёк "Night mix".
 22.20 Програма "Дваццатка першых".

АНТ

8.00 Тэлеканал "Добраі раніцы".
 9.00 Навіны.
 9.15, 19.10 "Сямейная павязі". Сэрыял.
 10.05 Баявік "Неутаймоў".
 11.00 "Аб'ектыў".
 11.20 "Кошкі-мышкі". Мультсэрыял.
 16.00 "Народ супраць".
 16.45 Сэрыял "Ціпер ці ніколі".
 17.50 Вячэрнія навіны.
 17.45 Дак. сэрыял "Дзікія штучкі".
 18.10 Шматсэрыйны фільм "Сама-званцы".
 20.00 Час.
 20.35 "Нашы навіны".
 21.00 Поль цудаў.
 22.00 Сэрыял "Скарлет".
 23.00 Вострасюжэнты фільм "За два

кроki ад "Раю".
 0.30 Музычны фестываль у Юрмале. II тур.

РТР

4.50 – 8.00 Раніца на РТР.
 4.50, 5.50, 6.50, 7.50, 17.15, 19.35, 22.20 Весткі – Масква.
 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Весткі.
 5.10 Праваслаўныя календар.
 5.15, 6.30, 7.20 Сямейныя навіны.
 5.25, 6.20, 7.15 Нацыянальны даход.
 5.30, 6.40, 12.20 Афіша.
 5.40 Дарожныя патруль.
 14.30 I танкі нашы хуткія...
 15.10 "Штрыхі да партрата мастака".
 15.25 7.10, 12.10 Эксперытза РТР.
 7.30 Весткі. Дзяржавная часць.
 8.10 Сэрыял "Гарачыні ў Лос-Анджэлесе".
 18.15 "Хто там...".
 18.45 "Царская лёжа".
 19.25 "Цудоўныя часы ў Шпэсарце".
 21.10 Блед-клуб.
 21.45 "Марш Радзецкага". Тэлесэрыял.
 23.25 "Джазафрэні".

9.40, 16.35 Дак. сэрыял "Разуменіе".
 10.35 "Экалагія літаратуры". Аляксандар Бек.

11.30, 15.00, 17.30, 23.00 Навіны культуры.
 11.45 Кіно – дзесяцім: "Есьць ідэя!"
 12.45 "Казка пра лянату", "Вясёлая карусель". Мультфільмы.

13.05 "Звышнавука". "Чорны самалёт".

13.35 "Страсцьці па-італьянску". Тэлесэрыял.

14.00 "Пэлсы-чарт".

14.30 Прыгоднік фільм "Золата Югры".

16.40 "Увага, Вышукі!".

18.35 Сэрыял "Вуліцы разбітых ліхтароў". 33-я сэрыя. "Візит да доктара".

19.45 Сэрыял "Вуліцы разбітых ліхтароў". 34-я сэрыя. "Каралева прыгажосьці".

21.30 Шматсэрыйны дэтэктыў "Пэйзаж з забойствам". 1-я сэрыя.

22.30 "Усё адразу!".

23.05 Фільм жахау "Дом-2".

Эўрапорт

9.30 Парасны спорт. Паўтор.
 10.00, 15.00, 17.15 Плаванье. Чэмпіянат Эўропы. Жывая трансляцыя.
 12.15 Аўтамабільны часопіс "Сэрыі". Паўтор.
 12.45 Ралі Гішпаніі. Паўтор.
 13.15 Сучасны пэтатл. Чэмпіянат свету.
 14.15, 16.00, 19.15 Плаванье. Чэмпіянат Эўропы. Плаванье.
 17.30 Сумо. Паўтор.
 21.30 Часопіс "Наймацнейшая людзі свету". Паўтор.
 22.30 Часопіс "Наймацнейшая людзі свету". Вугорычына.
 23.45 Плаванье. Чэмпіянат Эўропы. Агляд.
 1.45 Экстрэмальны часопіс YOZ.

**3 СУБОТА,
ЖНІЎНЯ****БТ**

7.00, 9.00, 15.00 Навіны.
 7.15 Існасьць. Інфармацыйна-аналітычная праграма.
 7.40 "Легенды пра навукі". Сэрыял.
 8.30 Сад мары.
 9.15 Мультсэрыял "Сымба-футбаліст".
 9.40 Сэрыял "Дракоша і Ко".
 10.00 "Беларусбанк" прадстаўляе...
 10.05 Эканімічныя кіно. "Побач з табой".
 11.25 Карапеўскае паляванье.
 11.55 Задрой. Тэлескопіс.
 12.25 Дак. сэрыял "Дзіцячыя жывёл".
 13.15 "Анісімай". Дак. фільм.
 13.40 "Грант". Піяніст Аляксандар Музыкантаў.
 14.00 Пять чудаў.
 14.30 Сэрыял для дзяцей "Увайсьці ў танец".
 15.20 3 дакладных крыніц.
 15.40 Сэрыял "VIP".
 16.25 Драма "Данская аповесьць".
 18.00 Футбол. Чэмпіянат Беларусі. "Дынама" (Менск) – "Белышына" (Бабруйск). Трансляцыя за мечнікаў стадыёну "Дынама". У перапынку – Навіны.
 19.55 "Славянскі базар" у Віцебску-2002. Выбраўна.
 21.00 Панарама тыдня.
 21.50 Спорт-кур'ер.
 22.00 Ж.Бінош у мэядраме "Наваль-дзея".

СТВ

5.50 "24 гадзіны".
 6.05 "Сямейнае кіно з калекцыі "Hallmark": "Падарожжа "Аднарова".
 7.05 "У гасціях у Тофіка".
 7.15 Мультсэрыялы "Сакрэтныя матрэялы", "Цік – герой", "Русалачка", "Грыфыны".
 9.45 Канал гісторыі: "Зомбі".
 10.45 "Меншчына. Людзі, падзеі, факты".
 10.50 "СТВ-спорт".
 11.00 "Пароль – "Вечнасць". Тэлесэрыял.
 12.25 Дак. сэрыял "Дзіцячыя жывёл".
 13.15 "Аўтапанарама".
 14.25 Псыхалігічна драма "Азірнія".
 15.10 "Відавочца".
 15.10 "Партрэт у інтар'єры".
 15.25 "Запрашаем паскардзіцца".
 15.35 "Рамонт".
 15.50 "Добры дзень, доктар!".
 16.05 Мультсэрыялы "Сакрэтныя матрэялы" сабак-шпіену", "Цік – герой".
 17.00 "Гардзія Беларусі. Нясьвіж".
 17.10 "Радыёкропка".
 17.30 "Тры хіты ў "Алькатрасе".
 18.00 "Гадзіна пік".
 19.00 "Камэдыя "Гандэм".
 21.00 Шпіенскі баявік "Вораг".
 23.10 Музыка на СТВ.
 23.25 "Мутанты Ікс", Тэлесэрыял.
 0.25 "Нашы сусьветнай шоў-індустрыі".

8 канал

15.00 Маст. фільм "Дама з камэліямі".
 17.00 К-віда, "Топ-8".
 17.05 Мультфільм "Івашка з Палацу піянэр".
 17.15 Сэрыял "Паліція Гамбургу. Паўднёвая акурга".
 17.55 Тэлекрама.
 18.00 Гурман-клуб.
 18.30 Фантастычны трэйлер "Прывід".
 20.45 "Вечарніца".
 21.20 Маст. фільм "База".

АНТ

8.00 Музычны блёк "Intro-mix".
 11.00 Програма "ФОРМАТ".
 11.20, 12.40, 15.40 Музычны блёк "Day mix".
 12.30, 15.30, 20.50, 0.00 Фестывальны тур "Славянскі базар".
 18.00, 21.00 Музычны блёк "Top mix".
 19.30 Програма па заяўках "People mix".
 22.00, 0.10 Музычны блёк "Night mix".
 2.00 Музычны блёк "Ня спаць!".

АНТ**Першы музычны канал**

13.15 Цар гары.
 13.35 Дынснай-клуб: "Качыныя гісторыі".

14.10 Ералаш.
 14.30 "Срабраныя шар".
 15.05 Сэрыял "Уцякач".
 15.55 Расейскі экстрым.
 16.25 Камэдыя "Татуля з Ніццы".
 18.00 Вячэрнія навіны.
 18.20 "Радавы Еўдакімаў і яго сабры".
 19.00 Вячэрнія навіны.
 19.20 "Дзэвінія".
 20.00 Час.
 20.30 "Нашы навіны".
 20.55 Камэдыяны баявік "Паездка ў Амэрыку".
 21.30 Фільм "Афера".
 23.25 Вострасюжэнты фільм "Пітон".

Культура

9.00 Програма перадач.
 9.10 Даціячыя сэнсан. "Вязень Зэнда".
 9.20 Надвор'е.
 10.25 Мой цырк.
 10.50 Бабуіны рэзкіты.
 11.05 ГЭТ.

12.20 "Даведнік па Сусвеце". Падарожнік у часе.
 12.45 "Наш дом". Маст. фільм.
 13.20 "Малапакі і рабаўнікі". Мультфільм.
 13.30, 21.30 Навіны культуры.
 13.45 "Вандоўкі музыканта".
 16.20 "Дзевінія".
 16.50 "Жаночыя погляд".
 17.25 "Вы будзеце съмяяцца".
 18.35 Даціячыя "Паліўаныне на Папялушку".
 19.40 Прыгоднік фільм "Вострай адчайных".
 20.20 Прафесійны бокс. Супербой. Ленакс Люсіс супраць Майкла Гранта.
 22.50 Эратычны фільм "Атлянтыда".

Эўрапорт

праця граменты

Як перанесыці “Маскву” ў Менск

Перавезыці ў Менск фрагмэнты гатэлю “Масква”, дзе загінуў Янка Купала, не складана. Патрэбная просьба ды грузвік.

У расейскай сталіцы не ўзабаве зруйнуюць-зрэканструюць гатэль “Масква”. На месцы старога будынку паўстане пяцізоркавая гасцініца. Сяргей Навумчык, намесьнік старшыні Рады БНР, прапанаваў перавезыці ў Беларусь мармуровыя пліты, на якіх пралілася кроў песьняра.

На ўсе з ідэй згодныя. Адам Мальдзіс, віцэ-прэзыдэнт Беларускага ПЭН-цэнтра, да ідэі пераносу плітаў, на якіх трагічна абарвалася жывіць нашага клясыка, паставіўся з долюю скепсы: “Гэтая пліты важныя ў тым аўтэнтычным месцы, разам з асяродзьдзем. Важнае самое захаванье гасцініцы як помніка. Я ня бачу сэнсу ў tym, каб тыя пліты кудысь перавозіць... Але ж, калі іх будуць выкідаць — можна й забраць іх у Беларусь”.

А вось старшыня Саюзу пісменьнікаў Вольга Іпатава прапанавала перавезыці 3—4 пліты з канструкцыі гатэлю ды ўсталяваць разам з мэмарыяльнай шыльдай пры Доме літаратаў. Кіраўніца паўтысячнай грамады творцаў піра ўважае, што справа зрушыцца, калі “кінуць кліч”: нехта мае “загаражца”, нават калі на першы по-

гляд гэтая прапанова ў выглядзе вар'яка.

А як жа ставяцца да гэтае ідэі людзі, што могуць паспрыніць яе ажыццяўленню? На афіцыйным узроўні пакуль ціша. Намесьнік міністра культуры Валеры Гедройц ня даў нікіх каментароў, патлумачыўшы, што не валодае інфармацыяй. Больш абазнаны ў гэтым пытанні начальнік Галоўнага іздзялятніка ўпраўлення Адміністрацыі прэзыдэнта Іван Карэнда. Але ён лічыць, што дамаўляцца з маскоўскім уладам мусіцца не Адміністрацыя прэзыдэнта, а музэй: “Есьць музэй — дзяржаўная ўстанова. Ен павінен спадзявацца на дапамогу Міністэрства культуры. Іншых установаў шучыць на трэба”.

У аддзеле Міністэрства культуры, які курыруе музэі, Галіна Ладзісава абяцае неадкладна заняцца гэтым пытаннем. Але яна зазначыла: “Міністэрства можа адрэагаваць, толькі калі нам дашлюць афіцыйныя запыты просьбамі дапамагчы. Прыкладам, з таго ж купалаўскага музэю або зь нейкае грамадзкае арганізацыі”.

Дырэктарка купалаўскага літаратурнага музэю Жанна Дапкюнас выглядае стомленай ад клопату юбілейнага года: “І съяўта ў Вязынскіх музэй рабіў, і іншае. Усё скідаюць на музэй!” Яна ўскладае надзею на пасольства Беларусі ў расейскай

сталіцы.

І пасольства зробіць усё магчымае, каб перавезыці ў Беларусь фрагменты інтэр’еру “Масквы”, звязаныя з Купалам, заўпініла аташэ ў пытаннях культуры Тамара Гуцава. Балазе, з аднае сталіцы ў другую пэрыядычна ходзіць дыяліматычны транспарт. Аднак съяўшы з купалаўскага музэю паслу павінны даслаць адпаведную просьбу пра спрыяньне. А пасля пасольства звязацца з усімі зацікаўленымі маскоўскімі установамі.

Дапамагчы паабязалі й прадстаўнікі беларускай дыяспары ў Маскве. Кіраўнік камітэту па рэформаванні абарончых прадпрыемстваў ураду Масквы й ся-

бар кіраўніцтва Фэдэральнае нацыянальна-культурнае аўтаноміі беларусаў у Расеі Юры Ваўчук сказаў, што калі ў “Маскве” папраўдзе захаваліся фрагменты інтэр’еру купалаўскіх часоў, дык ягоная арганізацыя дамовіца з адміністрацыяй расейскіх сталіцы, каб перавезыці іх у Менск. Патрэбны толькі пісьмовы запыт з музэю песьняра.

Тайса Мішчанка, намесьніца кіраўніка маскоўскага Таварыства беларускай культуры імя Францішка Скарыны, кажа, што маскоўскія беларусы, якія маюць машыны, маглі бы наставі самі прывезыці патрэбныя фрагменты інтэр’еру: “Але дамовіца мусіць афіцыйныя асобы. Інакш гэта будуць нейкія партызанскія

як у суседзяў?

Культура пахне тытунём

Ніяма грошай на рок-фэстываль “Езярышча”, на фільм “Наастася Слуцкая”, на выданыя кнігі Алеся Адамовіча да 75-годзіндзя з дня ягонага нараджэння... Ніяма, ніяма, ніяма... Гэтае слова перасыльдуде беларускіх творцаў. А дзе знаходзяць фінансаваныя на

хлеб духоўныя нашы суседзі, чаму ў іх не адбылося такай духоўнай катастрофы, як у Беларусі? Фінансаваныя культуры ў прыбалтыйскіх краінах ажыццяўляецца за кошт “чалавечых слабасцяў і заганай”. У Літве — з адлічэнням ад продажу алькаголю і цыгарэттаў, у Літве ды Эстоніі — з алькагольнага, цыгарэтнага і гульнёвага бізнэсу.

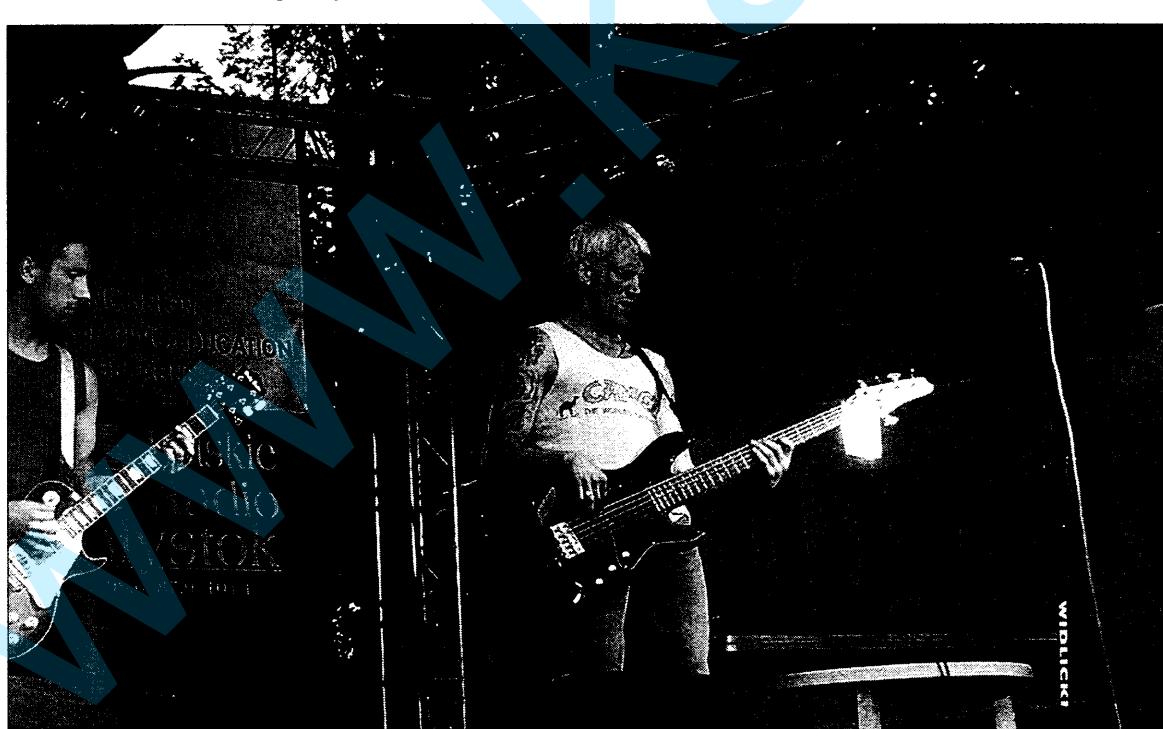
Вялікую ролю там адыгрываюць фонды, створаныя адмыслова дзеля падтрымкі культуры. Эстонскі фонд “Kultuurkapital” быў заснованы яшчэ ў 1920 г. Знішчаны за саветамі, ён аднавіўся ў незалежнай Эстоніі на пачатку 90-х. У 1994 г. зьявіўся закон, які рэгулюе дзейнасць гэтага фонду. Сродкі размножаюцца на конкурснай аснове і ідуць з большага на падтрымку буйных арганізацый (тэатр, музэй і г.д.). Аднак выдзяляючыя грошы і падперсанальныя праекты. Сродкі, якія размножаю-

ювае “Kultuurkapital”, беларуская культура і яе сцяна. Так, на музичныя праекты ў 2000 г. фонд выдаткаў каля мільёна даляраў.

У Літве фонд падтрымкі мастацтваў двойчы на год ладзіць конкурс для прэтэндэнтаў. Камісія конкурсу складаецца з творцаў і нік не звязаная з Міністэрствам культуры. Гэта дазваляе творчым калектывам адчуваць незалежнасць ад дзяржавы.

Літоўскі фонд падтрымкі культуры і спорту быў створаны пры канцы 1998 г. Згодна з законам, прынятym літоўскім Соймам, фонд мусіць падтрымліваць прафесійную і народнае мастацтва, а таксама фізкультуру і спорт. На гэта фонду штогод выдаткоўваецца з дзяржбюджету 2% літаўскіх фактычных паступленьняў ад акцыяў за алькаголь і тытун. Апроч таго, фонд папаўняецца прац метавыя асигнаваныя з дзяржаўнага і муниципальнага бюджэту, прац ахвяраваны юрдычных і фізичных асобаў. Калі ў Сойме ўскладае спрэчкі — ці маральна падтрымліваецца культуру на грошы, атрыманыя ад продажу алькаголю і тытуну, — тагачасны сылік Вітаутас Ландсбергіс іронічна зазначыў: “Тады трэба забараніць адлічэні з алькагольных акцыяў на фінансаваныя большіцай ды цэркву і на дабрачыннасць”.

Аркадзь Шанскі

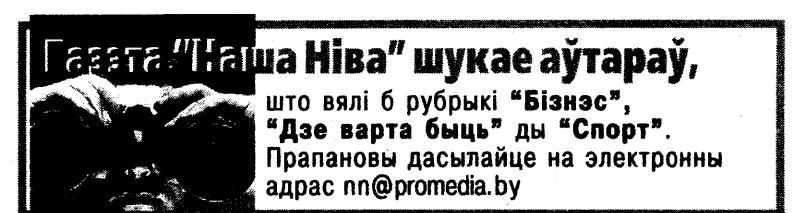

Леташні пераможца “Басовішча” менскі гурт “Імпэт” сёлета выступаў у якасці ганаровага госьця

Аж пульт заліло півам

13-е на ліку “Басовішча” стала сівітам аматараў цяжкога року. Гран-пры фэсту атрымала менскі гурт “PartyZone”. Спэцыяльная ўзнагарода арганізатораў фэстывалю, Беларускага аўдзянаўніка студэнтаў за Беластоку, дасталася барапавіцкай “Дзе!”. Менскі гурт “Stod” атрымала

прыз ад Беларускага саюзу Польшчы, бярозаўская “БН” — ад мясцовых улад Гарадка. Гайнаўскі гурт “Rock-4” не абышлі свайг увагай (і прызам) гледачы, якіх на фэсце было калі вясмы. А.Я.

Газета “Наша Ніва” шукае аўтараў, што вялі б рубрыкі “Бізнес”, “Дзе варта быць” ды “Спорт”. Пралановы дасылайце на электронны адрес nn@promedia.by

Працяг са старонкі 11.

Краіна працягвае радаваць турыстам і вялікім канцэртамі. 17–18 жніўня ў Чэлмзфардзе і ў Старфордзе адбудзеца фест "V2002", на які прыедуць такія знакамітыя выканануцы, як "Travis", "Stereophonics", "Badly Drawn Boy", "Supergrass", "Chemical Brothers", "Basement Jaxx", а таксама Шон Райдэр ды Іэн Браун. Многа хто лічыць "V2002" найлепшым музычным фестывалем у Брытаніі.

У Лідзе (горад Лідз, ня блытаць зь Лідай) у "Temple Newsam Park" 23–25 жніўня — таксама вялікі канцэрт. Арганізатары падрыхтавалі гледачам падарунак: жывых "Guns N' Roses". Апрача таго, у Лідз прыедуць "Prodigy", "The Strokes", "Pulp", "Foo Fighters", "Muse" і "Ash". А прыхільнікі трэп-гопу, трансу, прагрэсіву і драм-гаўзу могуць 24 жніўня прыехаць у Лівэрпуль. Там, на старым аэрадроме, перад велізарным натоўпам фанатаў паўстануць "Faithless", "Underworld", "Mister Teeq", "Kosheen", "Lemon Jelly", "Stanton Warriors", "Paul Oakenfold", "Paul Van Dyk", "DJ Shadow" і "Danny Rampling". Рэй будуць весці ды-джэй Sasha, Deep Dish, Pete Tong і Dave Clarke.

Практычна ўсе буйныя гарады **Бугоршчыны** ладзяць летнія фестывалі, што будуць доўжыцца ўвесе жніўне. Гэта і летні фестываль опэры і балету "Будафест" у Будапешце, і фальклёрных фесты ў Шарвары, і "Слаўны тыдзень" у Кечкемэце.

Апроч таго, па ўсёй краіне пачынаецца сьвяты забору вінараду. Вугорскае віно ў дадатковай рэкламе ні мае патрэбы. Сярод самых славутых "вінтэйджаў" можна называць той, што адбываецца ў Балятон-фельдвары і "Свята бычынай крэві" ў Эгеры. Пачнуцца яны 26 жніўня і працягнучца амаль да сярэдзіны верасня.

У **гішпанскім** месце Буноле 23 жніўня — "Фестываль памідораў". Пачынаецца ён выставай-кірмашом, а сканчаецца ўсеагульным "памідорным па-

ЖНІЎЕНЬ у Еуропе

боішчам".

Грэцыя таксама рыхтуе для турыстаў колькі прыемных, літаральна рэдкасных мерапрыемстваў. Так, у Афінах і Эпідаўры цігам усяго месяца можна будзе акунацца ў атмасферу клясычнае античнасці, гледзачы вечныя п'есы Арыстафана, Эўропіда і Сафокла. Усе спектаклі адбудуцца ў выходныя.

У Керкіры 10 жніўня адбудзеца сьвята-паказ "Варкарала": учнацы вы пабачыце працэсію асьветленых паходнямі чаўноў, зладжаную ў гонар сьв. Сыпрыяна. Ад 10 да 15 жніўня ў горадзе Аноя таксама пройдзе музычна-тэатральны фестываль.

Горад Асколі-Пічэна, што ў **Італіі**, 3 жніўня зьбіраецца акунущца ў XV ст. Велізарная колькасць людзей апране ўборы таго часу і паспрабуе ўзнавіць тагачасны побыт. Завершыцца сьвята, вядома, карнавалам. 16 жніўня тыя, хто не пасыпеў прыехаць у Сыену і паглядзець Сыенскае Паліё, зможуць паўтарыць спробу. Гэтыя вар'яцкія скачкі па замкнётым коле галоўной плошчы гораду ня маюць аналагаў у сьвеце.

Галоўная ж італьянская падзеньня месяца — Міжнародны вэнэцыянскі кінафестываль, які пачненца 26 жніўня.

Ад 9 да 11 жніўня ў мясточку Кайрамонта (правінцыя Навара), недалёка ад найбольшага італьянскага возера Ляга-Маджорэ, адбудзеца рок-фестываль "Spirit of Woodstock", на які, апроч мясцовых, зъедуцца музыкі з Брытаніі, Нямеччыны, Турцыі, Польшчы, Францыі. Ад Беларусі запрошаны гурт "Без Білета".

Калі трэба наладзіць дзецыям сапраўднае сьвята — наперад у **Нямеччыну**, у якой абвешчаны год Рэйнскага рамантызму. Прый-

кладам, у Рацебургу пройдзе некалькі карнавальных шэсцяці, прысьвеченых розным эпохам і краінам. Дзецы зможуць увесь нагуляцца з старажытнымі вікінгамі, нарманскімі ваярамі, манголамі і нават індзейцамі.

З 1 жніўня ў Апэнгейме і адначасова па ўсёй зямлі Бадэн-Вюртэмбэрг пачненца штогодовы фестываль віна, які працягненца да 31 жніўня. А у Нірштайне ад 2 да 5 жніўня адбудзеца сапраўдны нарманскі турнір. Яшчэ адно мерапрыемства, звязанае з вікінгамі, пройдзе 2–4 жніўня ў Шлезвігу. Шоў, якое зладзяць барадатыя і валасатыя дзядзькі ў рагатых шлемах, спадабаецца

Галоўная плошча Сыены, дзе праходзяць вар'яцкія скачкі

на фесту, можна перамясціцца ў горад-цытадэль Гаміна, дзе 4–11-га пройдзе 7-ы міжнародны фестываль вайсковой музыки "Гаміна Татоо". У горад прыбудуць флёткія аркестры з Фінляндіі, Швэцыі, Эстоніі, Расеі, Нямеччыны, Вялікай Брытаніі ды ЗША. Марш-шоў адбудзеца ў гістарычным цэнтры — Бастыёне Гаміна.

Аматараў камэрнай музыки чакаюць 9–18 жніўня ў Турку.

скрыпацы з усяго сьвету і ладзяць Святае кадрылі. Аматараў больш узёнэслых жанраў чакаюць у Мэнтоне, дзе ад 1 да 31 жніўня ў царкве Сан-Мішэль пройдзе Фестываль камэрнай музыки.

У Грасе вы патрапіце на самае духмянае францускае мерапрыемства — Святае язьміну.

Харватыя запрашае турыстаў наведаць востраў Црэс, а дакладней — 13-ы фест клясычнай музыки "Вечары Любеніца", што працягненца да 23 жніўня. Камэрную і духавую музыку можна будзе паслуhaць і ў Заграбе. Там фестываль працягненца толькі да 6 жніўня.

Ад 10 ліпеня да 28 жніўня ў горадзе Пароч ладзіцца сэрыя канцэртаў джазавай музыки. А прыхільнікамі опэры, драмы і харвацкага фальклёру варта пажаць на востраў Крк, з 12 ліпеня да 21 жніўня цалкам ахоплены 46-м летним фестывalem мас-тэатраў.

А ў Матаване між 30 ліпеня і 1 жніўня ўначы на любой плошчы гораду можна будзе спакойна паглядзець фільмы 4-га Матаванскага кінафестывалю. Арганізаторы абяцаюць паказаць больш за 80 фільмаў з 20 краін сьвету. А ў Задары 1 жніўня адкрыцца знакамітая фотавыставка "Чалавек і мора", якая ладзіцца тут з 1958 г.

Ад 17 да 31 жніўня, прыехаўши ў горад Шыбенік, можна трапіць на канцэрты арганнай музыки, а з 25 да 7 верасня ў гарадзкім літаратурным Дуброўнікамі арбадзеца самы шалёны фестываль мастацтваў Харватыі. Ён так і завенца — "Палата №6". Яго ўдзельнікамі будуць прадстаўнікі самых нетрадыцыйных кірункаў усіх відаў мастацтва.

З жніўня **Чэхія** запрашае на раку Атава (у раёне гораду Стары Кестржаны) усіх шукальнікаў скарбай. Іншых аматараў даўніны 3–4 жніўня чакаюць на ўрачыстасцях у Страконіцкім замку. Ад 5 да 23-га ў Пльзене пройдзе фестываль "Джаз, струны і вулічны тэатар", а 10–11 ў Гумпальцы арбадзеца вялікая дэгустацый піва, якая так і завенца — Піўное сьвята. Тады сама ў горадзе Новэ-Места пачнуцца ўрачыстасці, прысьвечаныя 500-годдзю. Святае працягненца да 9 верасня.

16–18 жніўня ў Візовіцах адбудзеца сьвята "Збор сыліў". Тут усе ахвотныя могуць паспаборнічаць — хто болей зьесьць сывілавых кнедлікаў і вып'е сывілавіцы. Заадно можна будзе пакатацца на старадаўніх цягніках.

А Беларусь чакае аматараў сафары. Пра адзін з магчымых маршрутаў — на суседній старонцы.

С. П.; "Gazeta.ru"

"Памідорнае пабоішча" ў Буноле

дзецыям. Прынамсі, арганізаторы пераконваюць у гэтым.

У ноч на 11 жніўня немцы пакажуць усім ахвотным паганскія яблыкі, прысьвеченныя Констанцікаму возеру. Свята распачненца раніцою ў горадзе Констанцы і працягненца далёка за поўнач.

15 жніўня ў Кёльне пачынаецца адзін з самых вялікіх вулічных фестывалаў. Рок-, поп- і джазавыя музыкі будуть забаўляць народ на дзесяці пляцоўках аж да 17-га ўключыць. А днём раней на поўначы краіны, у Экельфёрдзе, высадзяцца самыя сапраўдныя піраты. Але найгучнейшая падзея месяца для Нямеччыны — фестывальны тыдзень (23 жніўня — 1 верасня) у Бадэн-Бадэне, дзе зъяўлюцца скакуны сьвету.

Скачки і іншыя віды спорту будуть перамяжчацца з выступленнямі найлепшых гуртоў і супевакоў сьвету. 15 жніўня, на Прачыстую, варта выбрацца ў Польшу, у Чанстахову, на съявную гару, куды зъбираюцца мільёны каталікоў. Сёлета ўшанаваныне Маці Божай Чанстахоўскай абяцае быць асабліва ўрачыстым у сувязі з візытам папы Яна Паўла II. Па папярэдніх звестках, папа Рымскі прыедзе ў Польшу 16 жніўня і прабудзе там да 19-га. Акрамя Кракава, ён наведае Кальварию Зэбжыдўскую.

А ў **Фінляндыю** ў пачатку жніўня варта пажаць аматарами труб: у Ліекса арбадзеца фестываль духавой музыки. Гукі труб будуть разносіцца ў старажытнае "Міцясваара" на сопках Колі і ля бурных парогаў ракі 4 жніўня, у дзень сканчэнья

Там можна ня толькі паслуhaць аркестры, першаклясных салістаў, маладых віртуозаў, але й наведаць мастацкі галерэй і магазіны, паглядзець фільмы і пазаймца ў майстар-клясах, што будуть праводзіць праводзіць запрошаныя музыки.

З 23 жніўня пачнуцца съявочныя тыдні ў Хельсінкі. Там будзе ўсё — ад музыкі да сучасных танцаў, тэатру, жывапісу, кіно. Кульминацыйны съявятае станецца нача 29 жніўня, якую арганізаторы назвалі "Ноч мастацтваў".

Францыя чакае ў жніўні на толькі дэгустатараў він (у Бургундіі цалы месяц будзе дойжыцца грандыёзны вінны фест "Вялікія маркі"), але і аматараў

фестывалю мастацтваў Харватыі. Ён так і завенца — "Палата №6".

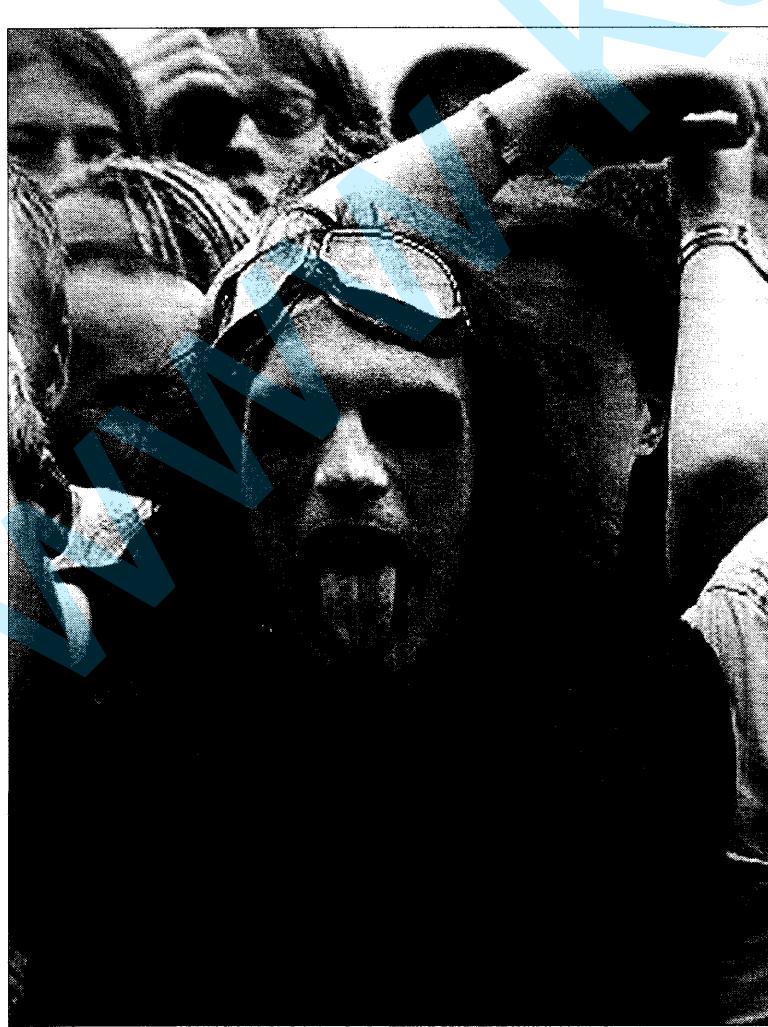
Яго ўдзельнікамі будуць прадстаўнікі самых нетрадыцыйных кірункаў усіх відаў мастацтва.

3 жніўня **Чехія** запрашае на раку Атава (у раёне гораду Стары Кестржаны) усіх шукальнікаў скарбай. Іншых аматараў даўніны 3–4 жніўня чакаюць на ўрачыстасцях у Страконіцкім замку. Ад 5 да 23-га ў Пльзене пройдзе фестываль "Джаз, струны і вулічны тэатар", а 10–11 ў Гумпальцы арбадзеца вялікая дэгустацый піва, якая так і завенца — Піўное съвята. Тады сама ў горадзе Новэ-Места пачнуцца ўрачыстасці, прысьвечаныя 500-годдзю. Святае працягненца да 9 верасня.

16–18 жніўня ў Полічцы пройдзе фестываль "Polička 555", на якім можна будзе паслуhaць рок і джаз, паглядзець опэру і фаервэрк, а таксама пазнаёміцца з мясцовыми рамёствамі.

24–25 жніўня ў Візовіцах адбудзеца съвята "Збор сыліў". Тут усе ахвотныя могуць паспаборнічаць — хто болей зьесьць сывілавых кнедлікаў і вып'е сывілавіцы. Заадно можна будзе пакатацца на старадаўніх цягніках.

А Беларусь чакае аматараў сафары. Пра адзін з магчымых маршрутаў — на суседній ста-

У жніўні ў Лідзе спякотна

Кнігі поштай

Назва

Цена

ARCHE-Пачатак 2000, №7 "Слоўнік свабоды"	1500 р.
ARCHE-Пачатак 2000, №9 "Мэдзыцына"	1500 р.
ARCHE-Пачатак 2001, №5 "Украінскі нумар"	3500 р.
ARCHE-Скарына №№2000-1, 2000-6, 2000-8, 2001-1, 2001-4, 2001-6 усе па 1000 р.	
Vostraja Brama 0: ГЛЁБУС Адам. "Post Scriptum", 176 с.	2600 р.
Vostraja Brama 1: БЫКАЎ Васіль. 192 с. Кніга прыпавесць, напісаныя за час побыту пісьменніка ў Фінляндіі і Нямеччыне	2600 р.
Vostraja Brama 3: ЛУКАШУК Аляксандар. "У фіялетавай ночы вугал крыла". 160 с. Кніга пра БССР 80-х. Працующы ў галоунай партыйнай газэце "Звязда", аўтар шмат назіраў за паводзінамі вялікага і малога начальства, а таксама звычайнага "гома светыкуса".	2600 р.
Vostraja Brama 5: ГЛЁБУС Адам. "Браслаўская стыгмата". 192 с. Новая кніга Адама Глебуса, якую склалі апавяданы апошніх гадоў	2600 р.
АДАМОВІЧ Славамір. "Турэмны дзёньнік". Дакументы, дзёньнікі, вершы, цвёрдая вокладка.	3500 р.
БАШУРА Міхась. Паліянвые на мух са шланга. 64 с.	900 р.
Беларуска-расейская інтэграцыя. Аналітычныя артыкулы. 424 с. Рэдактура Валера Булгакава.	3000 р.
Беларускі малітаўнік. 784 с., цвёрдая вокладка. Укладзены а.Аляксандрам Надсанам, выдавецтвы "Божым шляхам" (Лёндан) і "Сафія" (Полацак). Маліты на кожную пару, на кожны дзень.	5000 р.
Біблія. Кнігі Святога Пісаныя Старога і Новага Запавету ў беларускім перакладзе Васіля Семухі. 1536 с., цвёрдая вокладка.	17000 р.
Беларускі палітычныя сістэмы і прэзыдэнцкія выбары 2001 г. 480 стр. Зборнік артыкулаў, падрыхтаваных аналітычнай групай (Менск) і Цэнтрам дэмакратыі ва Усходній Еўропе (Варшава), пад рэд. Валера Булгакава	3000 р.
Беларускі гістарычны агляд. Том 4. Сыштак 1-2(6-7). 318 с. Часопіс 1800 р.	
Беларускі гістарычны агляд. Том 5. Сыштак 2 (9). 692 с. Часопіс 1800 р.	
Беларускі гістарычны агляд. Том 6. Сыштак 1-2 (10-11). 400 с. Часопіс 2400 р.	
Беларускі гістарычны агляд. Том 7. Сыштак 1 (12). 302 с. Часопіс 1800 р.	
Беларускі гістарычны агляд. Том 7. Сыштак 2 (13). 622 с. Часопіс 1800 р.	
Біб-ка "БГА" 2: КАНДЫБОВІЧ Сымон. Разгром нацыянальнага руху ў Беларусі. 160 с. Праца Сымона Кандыбовіча (1891-1972) — адна з першых спробаў даследавання гісторыі большавіцкіх рапрэсій супраць інтэлігенцыі. Тэкст напісаны ў эміграцыі ў 1950-я. Асаблівую цікаўсць маюць аўтарскія харктарыстыкі і замалеку, створаныя відавочнікамі падзеям.	3000 р.
Біб-ка БА 3: БЕЛЫ Але́съ Хроніка Белай Ру́сы. 160 с. Гэта кніга — першая спроба "скрызной" рэканструкцыі гісторыі назвы "белая Русь", яе месцаў ў сістэмах геаграфічных ведаў розных нароўд і эпох. Рэканструкцыя аўтара на даталёвыя аналіз тэкставых і картаграфічных крыніц VII-VIII ст.	4000 р.
Біб-ка БА 9: ТУМАШ Вітага. Выбраныя працы. 246 с. Вядомы эміграцыі пісторыкі, грамадзкі дзеяч і публіцыст Вітага Тумаша (1910-1998) вяртаецца ў Беларусь. У першую айчынную кнігу яго працаў увайшлі канцэптуальныя артыкулы, друкаваныя ў эміграцыйных часопісах, а таксама няскончаннае даследаванье жыцця і наўкувай спадчыны Яхіма Карскага.	3000 р.
Беларускі кнігазбор т.15: УЛАШЧЫК Мікалай. Выбранае. 608 с., цвёрдая вокладка. У кнігу ўвайшло самае істотнае з наўкувай спадчыны Мікалая Улашчыка, а таксама краінзнаучныя нарысы, мэмуары, лісты.	3300 р.
Беларускі кнігазбор т.16: КАРСКІ Яўхім. Беларусы. 640 с., цвёрдая вокладка. Ураджэнец Наваградчыны, акадэмік Расейскай імператарскай акадэміі науک Яўхім Карскі (1861-1931) усё жыцце вывучаў этнічную гісторыю беларусаў. Вынкам стала шматтомная даследаванье "беларусы". У кнізе — першы і трэці томы "Беларусь", якія не перавыдаваліся з 1916 г.	4200 р.
Беларускі кнігазбор т.18: ЦЕТКА. Выбраныя творы. 336 с., цвёрдая вокладка. Самае понашне выданье твораў Цёткі (Алаізы Пашкевіч).	3000 р.
Беларускі кнігазбор т.19: АРСЕНЬНЕВА Наталья. Выбраныя творы. 592 с., цвёрдая вокладка. У кнігу ўвайшли ўсе самыя значныя творы паэты: лірныя вершы, лібрэта, пераклад "Песьні пра зубра" Гусоўскую, успаміны, лісты.	4000 р.
Беларускі маршы і песьні. 62 с. Зборнік патрыйных песен з нотамі 1000 р.	
БУРСАУ Андрэй. Дзівін. (Граняслоў 1995-2002). 152 с.	2600 р.
Быць альбо ня быць сярэднезўрапейцам. Сучаснае польскае мысленіе. 472 с.	1800 р.
ДУБАВЕЦ Сяргей. Дзёньнік прыватнага чалавека. 80 с.	1000 р.
ЕРШ Сяргей. "Усевалад Родзька. Правадыр беларускіх нацыяналістаў". 36 с. Брашура прысьвечана асобе старшыні беларускай незалежнікай партыі, мэра Беларускай краінавай абароны і краінава Беларускай вайсковай арганізацыі Усевалада Родзькі.	1200 р.
КАВАЛЬ Ян. Генэрал вызвольнага фронту. 40 с. Кніга прысьвечаная жыццю і дзейнасці беларускай палітычнага і вайсковага дзеяча Дзымітрыя Касмовича.	1000 р.
НАЦЫЯНАЛІЗМ У СВЕБІДЕ (частка другая). 54 с. Брашура пра нацыяналістичную рух Эстоніі, Аўстріі, Харватыі, Італіі, Японіі, Літвы, Мэксікі, Палестыны, Курдыстану, Краіны Баскай.	1000 р.
НАЦЫЯНАЛІЗМ НА ПАКЛІКАНЬНІ. 24 с. Брашура асноўных тээзуў пра дзяржаўнасць чыннікі.	1000 р.
НІСБЕТ Роберт. Кансэрватызм: мара і рэальнасць. 136 с. Клясычная праца, прысьвечаная ідэям, вартасцям, прынцыпам і догмам палітычнай кансэрватызму. Кніга была напісаная ў 1985-1986 гадах, у пару кульмінаціі інэакансэрватызму, звязанага з постапамі Рональда Райгана і Маргарэт Тэтчэр. Аўтар аналізуе гісторыю і традыцыю кансэрватызму, ягона стаўленне да ірэя розуму, прагрэсу і свабоды, ягоныя погляды на ўладу, рэлігію, мараль, уласнасць.	2000 р.
ПАДБЯРЭСКІ Зыміцер. Саксафон Чынгіскана. 414 с. Апавяданы, аповесьць, роман — добрая проза.	3000 р.
Паліталёгія. Асноўны курс. 680 с. Перакладзены з нямецкае мовы фундамэнтальны падручнік паліталёгіі, напісаны прафесарамі паліталепітніцтва Франкфурту-на-Майне, Бэрліну, Мюнстэр і ГДР.	3600 р.
РАМАНЮК Міхась. Беларускі народныя крыжы. Цвёрдая вокладка. Ілюстраваная манаграфія прафесара Міхася Раманюка выхавалася на праграцы 25 гаду даследаваньням і вандровак па ўсіх рэгіёнах Беларусі. Міхась Раманюк (1944-1997) сабраў мнóstvo звестак пра беларускія крыжы, надмагіл'і і пахавальныя-ламінальны абраад. На падставе дакументаў ім зроблена поуная сыстэматyzация і клясыфікацыя эзых матэрыялаў, апісаныя ўсе формы і функцыі крыжкоў, месцы іх устаноўкі. Манаграфія зьмінчыла 303 фотаздымкі і 183 графічныя малюнкі.	45000 р.
САГАНОВІЧ Генадзь. Нарыс гісторыі Беларусі ад старажытнасці да канца XVII стагоддзя. 412 с., цвёрдая вокладка. Сысцімы выклад історыі Беларусі ад найдаўнейшых часоў да яе ўключэння ў склад Расейскай імперыі.	4800 р.
САГАНОВІЧ Генадзь. Войска Вялікага княства Літоўскага ў XVI-XVII стст. 79 с. На падставе дакументальных крыніц і малавядомых даследаваньняў асьвятылецца гісторыя ўзброеных сілаў ВКЛ XVI-XVII стст.	1800 р.
Сэрыя "Schmerzwerk": БАХАРЭВІЧ Альгерд. Практычныя дапаможнік па руйнаўні гарадоў. 152 с.	1800 р.
Сэрыя "Schmerzwerk": ВІШНЕЎ Зыміцер. Тамбурны маскіт. 256 с., цвёрдая вокладка.	3300 р.
Сэрыя "Schmerzwerk": СІН Ілья. Нуль. 108 с.	1800 р.
СТАНКЕВІЧ Ян. Збор твораў у 2-х тамах. 1-ы 552 с., 2-і 586 с. У 1-ы том Збору твораў мовазнайнасці Яна Станкевіча (1891-1976) увайшлі працы, напісаныя паміж 1918 і 1951 г., у 2-і — паміж 1951 і 1973 г. Пераважнае бальшынія апублікованых твораў раней была недаступна беларускаму чытачу.	9000 р.
ХАРЗУСКІ Сяргей. "Зывяры-суйчыны". 92 с. Кніжка працягнула нытьчу незвычайны погляд на жывёльныя съвет Беларусі. Прадмову напісаў Ул. Арлоу.	500 р.
Хрысціянскі філозофскі зборнік. 168 с. Укладзены з артыкулаў сучасных філэзафзаў (Ж. Каце, Д. Басыц, А. Магінара, Б. дэ Анджеліс і інш.), якія разглядаюць пралематыку магчымых кірункаў актуальнай хрысціянскай філозофскай думкі ў яе эзых і гістарычных аспекте.	1200 р.
Цены ў каталёгу — для Менску. Для рэгіёнаў прадугледжаныя зынжкі (30% — для распаўсюднікаў і аптовых пакупнікоў, 10% — для прыватных асобаў). Да супрацоўніцтва запрашаюцца таксама выдаўцы, зацікаўленыя ў распаўсюдзе сваёй праўдзівасці праз сыстэму "Knigі - поштай".	
Кантакт: п/с 537, 220050, Менск; пэйдж.: 289-12-12 аб. 116133; e-mail: exlibris@tut.by	
Шаноўнае спадарств! Калі дасылаеце замовы, падавайце падрабязныя і дакладныя звесткі пра сябе і як мага больш контактаў (тэлефон, пэйджэр, e-mail) для найхутчайшага выкананьня ваших замоваў.	

юбілей Янкі Купалы

Купала і Уласаў

Зъ якой жа пары Янка Купала пачаў знацца з Аляксандрам Уласавым? А, мусіць, акурат з часу заснаваньня "Нашай Ніве". Спачатку завочна, праз творы, дасыланыя Купалам у газэту, праз ліставаныя з "Нашай Нівой". А пасля былі і асабістыя сустрэчы, і супольная праца: у Вільні, Менску, Радашкавічах.

Першы Купалаў верш у "Нашай Ніве" быў надрукаваны 11 траўня 1907 г. — на першай старонцы, адразу пад называй газэты. А з 1 верасьня 1908 г. Янку Купалу мы бачым ужо ў Вільні: працуе бібліятэкамі таварыства "Беларускім выдавецкім таварыствам". У ягонага колішняга патрона высыпывае думка зьбеларусіць Менск. I ў сакавіку 1914 г. Аляксандар Уласаў перадаў сваё рэдактарства Янку Купалу, а сам пераехаў у Менск і пачаў тут ладзіць беларускія жыцьцё. Пра гэта колісі сам Уласаў згадваў: "Я любіў Менск больш за Вільню. З Крашчанскай альбо Захараўскай быў відаць агромны кругазор з сінеючымі ўдалі брамамі-лясамі — гэта таямніча і супчая Беларусь.

Кампанія нашаніўца ўсё думала аб беларускай акупациі Менску. Афіцыйнае рэдактарства "Нашай Ніве" я і парадаў Я. Купалу. Той, скончыўшы вячэрнія курсы сярэдняй школы ў Пецярбургу пад апекай дабраўшай душы беларуса Эпімаха-Шыпілы, настолкы ўжо адспілаваўся, што мы яго зь "дзядзькоў" падыўслі ў рэдакцыйныя "палкоўнікі". Але пачалася першая імпрыялістычнае вайна. Над "Нашаю Нівой" навісла пагроза закрыцця. Усе спрабы выратаваць газэту былі безвыніковыя. Душыла цэнзур, газэта пачала выходзіць зь белымі плямамі. Не ставала і сродкаў.

Гэта была сумная падзея для Беларусі, для Уласава, Янкі Купалы і ўсіх нашаніўцаў. Але што-кольків змяніць было не магчыма. У 1916 г. Янку Купалу мабілізавалі ў царскае войска. Да гэтага часу ў яго зьбіраеца досьці ладная бібліятэка. На час службы Купала даручаў апекавацца ягоным кнігазборам Аляксандру Уласаву. Але, як відаць з Купалавага ліста да Лява Клейнберга ад 21 верасьня 1928 г. (т. 7, с. 428), паэта расчараўваўся ў сваім апекуне, бо, вярнуўшыся ў Менск, пойнага камплекту сваёй бібліятэкі не знайшоў. Вінаваты ў тым, што кнігазбор расцерпіў, Купала не хацялася заставацца ў Радашкавічах... Шмат хто з гледачоў пазнаў сябе ў "Паўлінцы". То Купала не хацялася лішніх размоў, спрэчак. Аляксандар Уласаў дыўся артыстычнай публіка няхцікі адпусцілі Купалу. Дужа

чалавека ў Менску — ва Уласа

Наталка Бабіна

ПАСТКА ДЛЯ КРАТА

Працяг. Пачатак у № 23–27.

...Студэнтка менскага Політэхнікі Яніна знаходзіць на сваім лецишы труп невядомага чалавека, а назаўтра ледзьвея робіцца ахвяраю забойцы. Ейны каханак-спэцслужбіст расесьледуе справу. На дні народзінаў найлепшае сяброўкі Яніна знаёміца з Тарасам Сылёзкам — украінцам, што сядзеў у беларускай турме за ўдзел у "Чарнобыльскім шляху". Дзяўчына адчувае, што гэты чалавек дапаможа ёй...

Хударлявы, невысокі, да болю айчынна кашулька на сухіх плячах — на такім не затрымаецца погляд на вуліцы або ў трамвайце. Але ў твары, ягоных рысах нешта такое, ад чаго адразу згадваецца біблійны выраз пра "малых гэтых" — ён зь іх... Позірк не пусьцее ні на хвілю і зъмяняеца хутка і выяўна: з гасцьцей (глыбока схаваная насыцярожанасць) на букет жоўтых і блакітных кветак на стале (дакладна перадаюць колеры ўкраінскага сцягу), а потым — на Алену (погляд мякчэ і супаківаеца). Кала яго шклянка з сокам: не ўжывае алькаголю.

Калі першы голад наталіўся стравамі, якія менш за ўсё нарадвалі традыцыйныя для менскіх бяседаў салату "аліё" ды селядцы пад футрам, я прыслухалася да размовы. Гаварыў Сылёзка:

— У турме ў мене не было са-мага шчасльвага дня — за кожны Богу дзякаваў, калі мінаў. А вось самы цяжкі — быў. Праз год адседкі, калі пабачыў па тэлевізіі Чарнобыльскую шэсцьце наступнага року. Улады настолькі вас не баяліся, што нават ня вывелі на вуліцы міліцыі... Я ледзь стрываў, каб не спытаць сябе: "Дзяла чаго я тут сяджу?"

— Ні ў якім разе нельга праліваць чужую кроў, — сказаў русавы незнаёмец, павольна адкладаўшы відэлец і шчыпцы — адзіны з усёй кампаніі ён ведаў, як правільна есці смаўжоў, і дэмантраваў гэта з добра схаваными гонарамі.

— Хто? — спыталася я вачыма ў Дуба.

— Юрась Гарбузок. Публі-цыст, — шэптам патлумачыў той.

— Пан ня можа ня ведаць, што кроў павінна праліцца. Інакш папросту нічога нельга зъмяніць, — адказаў Сылёзка.

“Кроў не праліцца, — пачула я нечы голас і спалохалася. — Загніваючы, яна будзе стаяць і стаяць..."

— Ці мала крыві было праліта ва Украіне? — перайшоў у наступ Гарбузок. — А кніжкі там выдаюцца такімі самымі мізэрнымі накладамі, што й нашыя. І ваш Лука, аналяг нашага, не прымусіць сябе доўга чакаць?

— Пан хоча мене абразіць?

— Барані Божа! Я толькі хачу сказаць, што адзіная гарантія незалежнасці народу — высокі ўзровень культуры.

— Узвесені культуры? — перапытала Сылёзка. — А чым яго можна памераць? Прабачце, але так можа гаварыць той, хто ня хоча або ня можа перамагчы не-справядлівасць.

— Вы думаеце, што, пайшоў-

шы ў лес з кулямётам, я абараню справядлівасць?

— А вы сапраўды зможаце пайсці ў лес? — спытаў Тарас Сылёзка.

Мой Андрэй кульнуў кілішак канякью.

— Даўно пара адрадзіць мас-тацца застольных дыспутаў, — сказаў ён зь дзіўным выразам твару і ўстаў. — Дзякую, мілая Алене, за смачны палудзенъ, — ён абышоў вакол стала і падаляваў ёй руку. — На жаль, мушу бегчы. Тэрміновыя справы. Да пабачэння, панове, — ён зьлётку пакланіўся й імкліва вышашаў.

На мене нат не паглядзеў. Ні пра якія тэрміновыя справы я ня ведала. Затое Дуб не адрываў ад мене позірку, бы прыліпнуўшы, і ў здаровым яго воку гарэла пачуцьцё. Крылое ж вока строга ўперылася паперад сябе...

Дзень нараджэння скончыўся. Скончыліся застольныя дыспуты і танцы, сымех, песьні і хмелныя пацалункі на паўднёвым бальконе сярод блакітных кветак павойных страснацьвешаў, скончыліся цыгарэты і віно.

Нікога не было ў вялікай кватэры з высокай стольлю, апроч нас з Аленай. Тараса, які ўжо некалькі дзён жыў тут, забраў з сабой Гарбузок, прысягнуўшы Алене, што не пазней паўночы прывязе назад, — хацеў пазна-ёміць украінскага нацыяналіста зь сябрамі. Мы ўклалі апошнія келіхі і фужэры ў пасудамайку, сціх пыласос, і абрус зь віннымі тлуштымі плямамі зьнік у пральняй машыне... Кава зъявілася на кухонным стале.

— Такія ablічы, як у твайго Тараса, доўга не забываюцца, — казала я. — Аднойчы мы вяртаўся зь лецишча, і ў Вязынцы села сям'я — бабуля, бацька з маткай і іх дзеци, хлапец і дзяўчына. Ехалі ў Заслаўе, на вя-сельце да свякоя. Ва ўсіх былі адкрытыя, спакойныя, съежэвые і гэтым падобныя твары. Чаканьне ўздзелу ў важнай і прыемнай падзеі адбівалася на іх. Было зразумела, што сёньня з раніцы яны працавалі ў хляве, на гародзе, у лесе і зрабілі ўсё, каб можна было на колькі гадзін усёй сям'ёй пакінуць хату. Ні кроплі жорсткасці або незадаволенасці не было ў гэтых тварах, ані водбліску безнадзейнай за-клапочанасці або бескаромнных разлікаў. Яны пасміхаліся

адно адному, гутарылі і розыліся ад іншых людзей у вагоне, як неба ад зямлі. Розыліся ад ту-пых бессансоўных пысаў дачні-каў... Што яны ведалі, Алена? Чаму мы гэтага ня ведаем?..

Я на сцяжыне вайны

Я заначавала ў Алены. Сылёзка пасыпахова вярнуўся, праўда, не а дванаццатай, а пад другую. Мы яшчэ пагаварылі за гарба-тай, так што спаць пайшлі, калі пачало ўжо съявліць. Але я прачнушлася рана, бадзёрая, поўная сілаў і рашучасці пакон-чыць хоць бы зь некаторымі за-гадкамі, якія атачалі мене апошнім часам. Ціхенька, каб нікога не пабудзіць, сабралася і выправілася на лецишча.

Сылед, які, памятаеце, я знай-шла ля кустоўя, належала Міка-лаю Кержычу, нашаму суседу. Я была ў гэтым упэўнена. Чаму? А вось чаму. Ля кустоў, у заціш-ным месцы, я пасадзіла сёлета гароднінную спаржу. Гэта адзін з наилепшых эўрапейскіх гатун-каў, вельмі драгое насынне, якое прывёў быў мне з польскай камандзіроўкі Андрэй. Кержыч адзіны ў нашым пасёлку, хто можа адрозніць гароднінную спаржу ад звычайнага хващчу, і больш за тое, зацікавіца яе вы-рошчаньнем. Менавіта ад яго ў свой час і пераняла цікавасць да розных эндывіяў ды артышо-каў. Тому, атрымаўшы насынне, адразу паліяцела да дзядзькі Мікалай, прыгорбіўшыся ля стала, піў гарбату, што паравала ў шклянцы, як серкавы квас. У жалезнай печачцы чырванела вугольле.

Не чакала ад яго такога выра-зу твару. Агода, спалох, ня-навісіць? Я спачатку зъянтэ-жылася, але потым вырашыла, што без размовы ўсё адно ад-сью не пайду.

— Дзядзька Мікалай, я да вас з сур'ённай справай, — сказала няютліва, без запрашэння прайшла да стала і села насу-праць згорбленага Кержыча.

Нянатіць у ягоным позірку акрэслілася выразнай.

— Навошта вы прыходзілі ў наш гарод тыдзенем таму? Што вы там рабілі?

Кержыч зъяляеў, жаўтаватыя

плямы пад вачымі зрабіліся шэ-рымі, шклянка ў руках задры-жала.

— Нікуды я не хадзіў, нічога не рабіў. Дай спакой!

— Я знайшла вашыя съяды на градах — вы беглі, абліна-чы спаржу.

— Ен дзіка паглядзеў на мене і ледзь чутна вымавіў:

— Я... я ня быў на вашым га-родзе. Ты памыляяшся.

— Не, не памыляюся. І съяды

зрабіць ёсьць у градах, можна

зрабіць экспэртызу. Праўда, я

пакінула пасткі і на зіму —

вельмі ўжо баялася за спаржу.

Мы з Кержычам засыпалі кор-

чыкі съпелым кампостам: разва-жылі, што гэта зберажэ іх ад маразоў. Таму зямля на градах, дзе сядзела мая спаржа, была цямнейшая. Той, хто ня ведаў, нізавошта не здагадаўся б, што пад гэтымі чорнымі плямамі хаваюцца расылінкі, а вакол кри-ющца пасткі. А вось чалавек, съяды якога я бачыла на градзе, — ведаў. І скакаў, як ле-парт, каб не пашкодзіць калівай і на трапіць у пасткі! Якая хал-леры насліда Кержыча па нашай дзялянцы ў адлігу перад тым, як я знайшла мерцьвяка ў прыбі-ральні?

Сёлета хата Кержыча згарэла: пакінуў, разява, агонь у печы — і жыў ён у ацалелым памяш-каньні на цокальным паверсе. Раней у яго тут была лазня.

Мае разлікі спраўдзіліся: я засыпела Кержычу на лецишчи, дзе ён бавіў кожным выходным. Калі я прыйшла, дзядзька Міка-лай, прыгорбіўшыся ля стала, піў гарбату, што паравала ў шклянцы, як серкавы квас. У жалезнай печачцы чырванела вугольле.

Не чакала ад яго такога выра-зу твару. Агода, спалох, ня-навісіць? Я спачатку зъянтэ-жылася, але потым вырашыла, што без размовы ўсё адно ад-сью не пайду.

— Дзядзька Мікалай, я да вас з сур'ённай справай, — сказала няютліва, без запрашэння прайшла да стала і села насу-праць згорбленага Кержыча.

— А на працы як у цябе?

— А што на працы? Ну, на-кryчыць на Яўсеевіча... Ну, зьняці прэмію з Кацюбінскай... Галіна Казімераўна магла пакрыўдзіцца, што дасоль не жанюся, — ён скоса паглядзеў на мене.

— Во як! А ты зъбираешся жа-ніцца?

Тата зъянтэжана кінуну.

Я нагнулася да яго:

— А дай жа я цябе пацалую!

— А я баліуся, як ты гэта ўспры-меш, — з палёткай адзна-чыў тата.

— Ну, як я магу гэта ўспры-ніць? Радая за вас.

Хоць я многае зрабіла дзеля татавай жаніцьбы, горла маё съціснулася. Другая жонка таты... О, мама, мама, навошта ты пайшла ад нас...

Здаецца, гэткія думкі зъявіліся і ў бацькі, ён зъвесціў чубатую

свято галаву...

Працяг будзе.

— Гэта не мае съяды, я не...

— Вашыя, — настойліва пера-біла я. — І гэта лёгка давесьці. Што вы рабілі на нашым агарод-дзе?

І тут раптам у Кержыча пача-лася гістэрыка. Ён зірнуў зацка-вана, гучна ўцягнуў паветра і... Нават цяжка ўявіць, што такое магло здарыцца з сталым, спакойным настайтнікам. Ён плакаў, лупіў даланей па стале, съёзы цяглі па ягоным шараватым тва-ры, ён давіўся імі і паміж усхлі-паў вішчай:

— Я нічога ня ведаю! Пакіньце мене ў спакоі! Ня ведаю нічога!

Гэта было страшна. Я ўскочы-ла і кінулася з Кержычавай хал-упы. Усьлед чуліся крыкі ама-тара экзатичных расылінаў.

У электрычкы трохі ачуняла. Што ж, зъездзіла недарэмна. Кержыч мае дачыненне да таго мерцьвяка. Адно што нехта яго съяротна запалохаў. Не, я ня буду даносіць на гэтага нашчанс-нага чалавека съледчаму. Занадта добра я стаўлюся да Кержыча. Яму і так апошнім часам не шануе: цяжка захварэла жонка. У Бараўлянах здолелі "стабі-заваць становішча", але будучыня вельмі няпэўная. Хата во-яшчэ згарэла...

Мы прыбіраем кропкі над “і”!

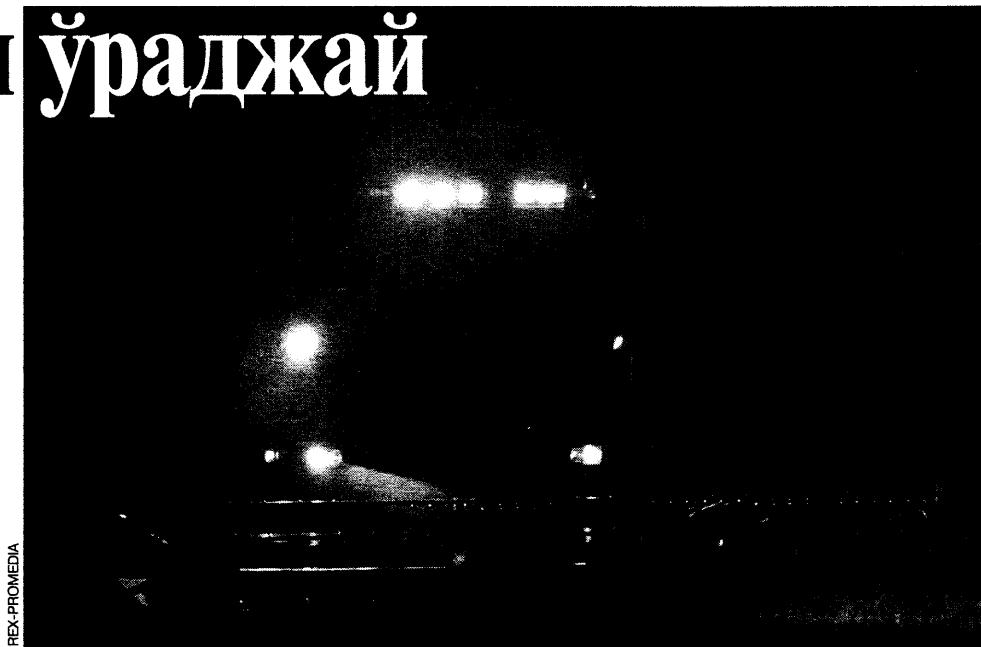
Небывалы ўраджай

Гэтым разам вядомы журналіст Тыкубовіч, літаратор-славянін Касцяям, урач-футуrolаг Фядупа, аналітык у цывільным Калядоп, Змагар нябачнага фронту і вядомы апазыцыніер Лабэцька аналізуць стан справаў у сельскай гаспадарцы й абмяркоўваюць увядзеныне надзвычайнага становішча.

Тыкубовіч: У адрозненінне ад аматараў палітычных галюцынацый, Гарант Канстытуцыі выжыльваецца, каб стварыць іздальняй ўмовы для выратаванья ўраджаю, а мэханізм уборкі круціца ўзвычайнім вальняжным рэжыме. Многія факты сведчаць пра безадказнае стаўленыне да справы на ўсіх узроўнях, пачынаючы з Навіцкага, які ня здолеў своечасова прадугледзець, што засушлівая вясна зъменіцца яшчэ больш сухім і гарачым летам.

Змагар: Самі призналі, што ва ўсім вінаваты рэжым — антыканстытуцыйны і антыбеларускі! Гэта дзяякуючы яму вынішчана дзевяць дзесятых нашай нацыянальнай інтэлігенцыі й машынна-трактарнага парку! І я з усёй рашучасцю заклікаю да байкоту ўсіх мерапрыемстваў антынароднае ўлады — у тым ліку надзвычайнага становішча ўборкі ўраджаю. Но толькі адсутнасць чаркі ды скваркі ўзімку дапаможа электарату зразумець усю ейную гэту самую антынароднасць!

Фядупа: Нда-а-а-а, з такім настроемі мы самі ўраджаю не зъбяром. Зрэшты, даўно парава зразумець: без Ресей нам грамон. А Пуцін даў бы рады нашым праблемам. Доказам гэтому выступаюць цалкам кіраваная Дзярждума і вывернутая

ІРЭХ-ПРОМЕДІЯ

на благі бок Рада фэдэрацыі. Я прапанаваў бы нават прыщыгнуць у нашу сельскую гаспадарку расейскія інвестыцыі — “Газпрам”, думаю, згадзіўся бы... Так што Гарант Канстытуцыі пара кінуць тыха эскапады адноса павароту да Захаду перадам, а да Масквы задам і не пратэставаць супраць умышання Ресей ў тое, што ён лічыў сваім ўнутранымі справамі.

Касцяям: Толькі разам! Разам з Ресеяй!

Калядоп: Тым ня менш, не было бы лішнім папрасіць на жыво грошай на Амэрыкі. Вунь прыклад Хаміда Карзая. Даўніце ў міністэрстваў: калі цягам найбліжэйшага тыдня ня выдзеліць 800 млн. доляў на забесьпячэнне мерапрыемстваў, звязаных з увядзенынем надзвы-

чайнага становішча на камбайнах, краіна скоціцца да анархіі й трапіць пад уладу паліальных брыгадзіраў.

Лабэцька (уваходзячы): Даруйце за спазыненне: увесе дзень з Гарантам Канстытуцыі на агітацыйным камбайне па калгасах ездзіў — угаворваў яго пайсыці ў адстаўку пасля канікулаў.

Касцяям: Здраднік, прытча ва языцех съянізму! Правильна напісана пра такіх у праваслаўнай Бібліі: аki пакі абряшчече...

Тут на патрульным камбайне пад'ехалі Шэйман і Тозік, і недарэчна ў такую гаражную пару спрэчка рассасалася сама сабою.

Аддзел аналітыкі

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

вітаны

Віншую сваю незміную Радасць з днём народзінаў. Мои на хако! Сымон

Аленачка Кірзева! Ты — самая незвычайная, самая неверагодная, самая прыгальная. Суполка ТБМ “Крыўіцкая Пагона”

Алена Кірзева! З невялікімі народзінамі! Табе хутка 9400 дзён. Будзьма сяяцаваць! Суполка ТБМ “Крыўіцкая Пагона”

Аленачка, такія кабеты, як ты — няма. Жыве вісёла з памі, а ти касаеся сіабіе. Крыўіцкая Pahonia

Найлепшую ў Беларусі Олю Грыцкову з днём народзінаў! Натхненна, каханна, перамогі над упартымі намёкамі. Ялінка

Таварыш Андруш Сяркову — мужна крохыць па нівах гісторычнай адукцыі. Ялінка

Берасцейскі Малады Фронт віншуе з днём народзінаў сваім сібровым: Семяночкі Алену, Кучка Гену і Вушакова Алеся. Жадаем перамогаў ва ўсім. Жыве Беларусы!!!

Яўгена Васілец! З народзінамі! Плёну ў вызволінай працы і здабытку ў каханы. Суполка ТБМ “Крыўіцкая Пагона”

Яўгена Васілец! Народзіца ў Дзень Незалежнасці — гэта шчасце. Будзь з намі заўжды. Суполка ТБМ “Крыўіцкая Пагона”

ідзі

Беларусы! Не купляйце часопісу “Нацыя” і не тэлефануйце на пэйдж. 298-12-12, аб.4430. Гэта раскольнікі ад супрадукцыі БПС

Невыкананье законаў — доказ нелегітимнасці марыянскіх. Alex

Шукак ты, хто заўсёды імкнецца да посьпеху. Дапамагу выбраць добрую “вуду”. Навучу “лавіць рыбу”. Мікола. Т.: 263-70-36

Мартыненка ўшай на зямлю літаратуры, як мэтэрары, і зынчыу ўсё жывое навокал. Басько А.

Юлія, ты куды???. Пачакай да перамогі пад Воршай. Ялінка

Грэта Гарбо ці Марлен Дытрых? Плятон ці Арystотэль? Шамякін ці Мартыненка? Чаго маўчай? Адказваі!

“Каханенка”, родненка, козы — ня тыя, кім яны падаюцца! Ялінка і Бадаламэні

Chto nia viedaje Aleny Kirejevaj, toj straciu pañućcia. Sуполка ТБМ “Крыўіцкая Pahonia”

Пераважная большасць беларускіх палітычных партый нічога на робяць, гуляюць у апазыцыю, адцягваюць час вывальненія Беларусі. Zdas

Калі шукаеце сапраўдную незалежнасць, зазірніце на www.deir.org

Найбуйнейшы беларускі электронны рэсурс пра Эўропу: veras.vitebsk.org/euro

кампютар

Хлопчыкі марыць пра кампютар (танна альбо ў падарунак). Жыве ўсёцы Строчыца з бабуляй без бацькоў. Т.: 261-22-55

Шашачны клуб “Дэбют” з Мар’інай Горкі будзе ўзяць

Прадаю т. 1-13 “Беларускі энцыклапедыі” (1996—2002). Кошт 150000 руб. Альбом М. Раманюка “Беларускія народныя крыжы”. Кошт 36000 руб. Тэл. 258-43-54.

падараны ПК Р-1-120. Мар’іна Горка, вул. Якуба Коласа, 11-32. Т.: 51-5-54

такарны становок

Набуду такарны становок. Можна стары. Т.: 256-94-30

кеатэра

Здыму кватэру. Т.: 254-77-59. Аляксей

кнігі, музыка

20-ы том “Беларускага кнігаазбору” — Янка Купала “Выбраныя творы”. 640 стр. У продажы з сіядзіны хнінія Šanoujaje spadarstva, дзе набыць “Luku Mudziščava”?

Дарамаўчы! Пэйдж.: 289-12-12, аб.23779

Суполка ТБМ “Крыўіцкая Пагона” набудзе вілоку книгу Адама Глебуса. Пэйдж.: 289-12-12, аб.23779

Берасцейскі патрыётам прананую касэты, СД і г.д. Шырокі выбор. Т.: (0162) 24-54-56 (Сяржук)

Аўдыш, відэа, паштоўкі і інш. — фольк, фольк-рок, пасталь, Сярэднявечча, рыцарства. Т.: 220-68-74

Прадаю з “БК”. Я.Карскі, Кузьма Чорны, П.Трус, К.Каліноўскі, М.Улашчик, У.Жылка, “Філяматы і філярыты”. Т.: 235-34-14

Навуковы часопіс прыме да разгляду артыкулы тэалагічнай і культуралігічнай-рэлігізнаўчай тэматыкі. А/с 258, 220103, Менск

Прадам кнігу “Хрысціянскія храмы Беларусі на фатадымах Яна Балузкевіча”. Т.: 254-77-59 (Аляксей)

Kniri і часопісы бібліятэкі БГА можна набыць у Гомелі. Т.: 45-11-51; e-mail: bandrei@utb.by

Аўдыш, відэа, паштоўкі і інш. — фольк, фольк-рок, пасталь, Сярэднявечча, рыцарства. Т.: 220-68-74

Прадаю з “БК”. Я.Карскі, Кузьма Чорны, П.Трус, К.Каліноўскі, М.Улашчик, У.Жылка, “Філяматы і філярыты”. Т.: 235-34-14

Навуковы часопіс прыме да разгляду артыкулы тэалагічнай і культуралігічнай-рэлігізнаўчай тэматыкі. А/с 258, 220103, Менск

НІЖНЯЯ

Шукаем няню-выхавацельку для дзэўчынкі (4 гады) на вечары. Уручча. Т.: (8-026) 86-29-61

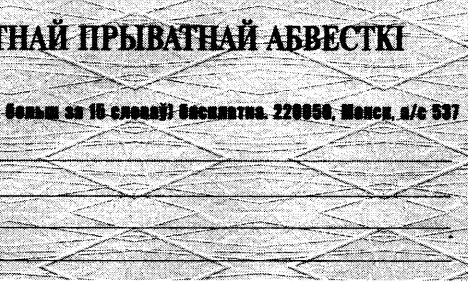
Паслугі беларускамоўнай няняні выхавацелькі дзіцячай. Студэнтка паднімерысцтва. Вольга. Т.: 288-77-34

праца

Сталіяр, маляр шукае працу. Можна разавую. Досьвед работы з ёўропамірамі. Т.: 256-94-30

Шукам працу юрystska. Маю тры дыплёмы, два — чырвоныя. Т.: 274-73-75

У “Нашай Ніве” з 24 чэрвеня зъмініўся адрес электронной почты. Замест nn@irex.minsk.by лістуйце на nn@promedia.by. Стары адрес застаецца дзеўчынай толькі да 1 жніўня.

Сабачыя гісторыі “Славянская базару”

Адзін сабака, сказаўшы на працы, што ў яго памерла цешча, падехаў на “Славянскі базар”. Ездзе і радуецца. Ужо перад самым Віцебскам у вагон зайшоў Граждан, сеў побач з Сабакам і сказаў: “Я ўважаю Борыка Маісеева. А вы тут ездзіце і ня знаеце, што яму запрацілі выступаць!”

Адзін сабака прыйшоў на канцэрт “Славянская базару”. Слухаў і заснуш. Пад раницу яго разбудзіў нейкі Граждан: “Я вас уважаю хачу, а вы пачаму аслаблі і ўсохлі, і песень не пяеце. Няўжо мала плацяць вам?”

Адзін сабака пераапрануўся ў Кіркорава. Ідзе па Віцебску, раздае аўтографы. І раптам зъ ўсімага двара выбыгае Граждан і кліча за сабой: “Мая старая памірае. Прасіла перад смерцю Кіркорава пашалаваць”.

Адзін сабака не глядзеў па тэлевізары “Славянскі базар”, бо апошнім часам жыў на лецішчы. У суседа Граждана тэлевізара не было, і ён усю ноч барабаніў у сыценку сабакі малатком і крыгчай: “Я кроў праліваў на стройках камунізму. А вы мне шкадуеце паслухаць нашы дзеўчакі Сашу і Наташу! Буду жалавацца ў вашу пярвічную ячэйку і, не пабаюся сказаць, у выпшэйшыя органы. У мяне там друг пін' гадоў ні за што сядзеў!”

Адзін сабака слухаў песьні і плакаў. А Граждан, седзячы на дрове, камандаваў: “Сыпявайце мацней! Больш аптымізм! Веселей! Ножкі пакажыше! Ручкамі памашыце! Давайце! Давайце!”

Адзін сабака вярнуўся са “Славянскага базару”. Прыйшоў да сваёй кватэры,